КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ШОАТТА, 9 август, 1969 шу. № 95 (4732). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарчу Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, ГІИШЛОШЪЕРАШ!

РЕСПУБЛИКА ГІИШЛОШЪЕЧА ОРГАНИЗАЦЕИ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЗАСЛУЖЕНИИ ГІИШЛОШЪЕР ЯХА СИЙЛЕН ЦІЕ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

ГІишлошъечу доккхий толамаш дахарах Нохч-ГІалгІай автономни Советски Социалистически Республика заслуженни гІишлошъер яха сийлен цІе лойла:

Арсельгов Атабе Зиудина — «Чечингсельстрой» № 432 йолча дІа-хьа лелача механизированни колонна столяра.

Бруддасова Анастасия Кузьминичнайна — «Грозжилстрой» треста № 6 йолча гІишлон-монтажни управлене асфальтировщицана.

Ефремов Николай Лаврентьевична — № 7 йолча Ленина орден лелаечу треста Грозненски монтажни управлене слесарий-монтажникий бригада бригадира.

Поваляев Константин Алексеевичо — «Грозпромстрой» треста № 8 йолча гІишлон-монтажни управлене каменщика.

Хаджиев Шамсудина — «Грозпромстрой» треста № 4 йолча гІишлон-монтажни управлене каменщикий бригадира.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретара метта
Т. ЭСЕНБАЕВА.

г. Грозный,
1969 шера, 7 август.

РЕСПУБЛИКА ГІИШЛОШЪЕЧА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республике пусковой объекташка къахьегаш лакха хьоьхамаш захарах а гІишлошъечу Ди ледзарца дуззайцена а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Сийлен грамота лойла:

Бециев Абубакара — «Чечингушлодстрой» № 5 дІа-хьа лелача механизированни колонна бетонщикий бригадира.

Васюк Геннадий Наумовича — «Грозжилстрой» треста № 5 гІишлон-монтажни управлене начальника.

Голинецкий Александр Филипповича — гІишлон механизаци яра управлене экскаватора машиниста.

Кардаильский Василий Викторовича — № 7 йолча Ленина орден лелаечу специализированни треста Грозненски монтажни управлене слесарий-монтажникий бригада бригадира.

Марченко Василий Васильевича — «Грозпромстрой» треста № 8 йолча гІишлон-монтажни управлене штукатура.

Труфанов Георгий Авдеевича — «Грознефтестрой» треста № 9 йолча гІишлон-монтажни управлене паккхагІйолча прораба.

Цечоев Газе Мухьмада — «Грозпромстрой» треста № 105 йолча дІа-хьа лелача механизированни колонна плотника.

Ясуева Гуминайне — железобетонни конструкцей Грозненски завода дахьровщица.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретара метта
Т. ЭСЕНБАЕВА.

г. Грозный,
1969 шера 7 август.

«Грозпромстрой» тресте дикагІйола бригада лоархІаш я №4 йолча СМУ Хаджиев Шамсудина кулгалду коммунистически къахьегама коллектив. Бокъонца вола организатор-гІишлошъер хиларга хьежжа дика вІаштІехьбиккхаб ю бolx. Лаккхача боарамех делабу нахацара кхетамо болх а. Цудухьа балла тІа декха къахьегама толамаш доах бригада болхлоша. Ворхl бетта план [illegible] процент кхоачашъяй. Шейна наькъайоагІаш уж толамаш кхы а лакхлаьа барт тайнача коллективо. Масала, укх деношка графикаx йоагІача хаьал дукха хьалхагІа бІаь квартири цІа хьаьадь дахкхад бригада. ХІаьа 68 квартири цІа хьалде доладьа бригада болхлоша. Графиках [illegible] бетта мара ца йоагІача укх шера ноябрьски цІей хьатІакхачалехьа из цІа хьалдаь дакхха доно декал бригада коллективо.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьтта хьа) коммунистически къахьегама ударникаш-каменщикаш Л. Кресоткина, С. Дукаев, бригадир Ш. Хаджиев, каменщик М. Кузнецов.

М. [illegible] сурт.

ЯЛАТ—ДАЬХЕННА

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленца наькъабоах Сунженски района къахьегамхой. Іалама хьалаш аьттув болаш хиннадеце а ялат чІоагІа кьуэкъадара, из хиннаьхи тІехдиken муацара, хьайбай бовхама кхоачамболлаш доакъар Іалашдара да мел дезар даьд.

Цу гІуланхаша дика хІамаш кагагІдувлийгал. Гурахьа дийна ялат доккара план кхоачашъяьй. Даьхен амбарашка 14315 тонн ялат чудоссадаь. Хьалха латтача «Победа», ЦІеча Эскарен Орджоникидзен цІерагІча колхозаша гурахьа дийна ялат кийчдара план дукхха тІехкхоачашъяьй.

Паччахьалкхенга дІахо ялат доххаш да.

В. ВАРЛАШКИН,
КПСС Сунженски райкома секретарь.
С. ПЛИЕВ,
райисполкома председатель.
И. БАЧМАНОВ,
производственни управлене начальник.

РКП Х-ча съезде

БУХАРЕСТ, 8 август. (ТАСС). РКП Х-ІІа съезд шин бодх дІахо бол я. Тахан ІуйранІарча заседание ловнца перерыв хилалечуд тІехьагІа председательал леш волча РКП ЦК исполкома члена Г. Стойка къамаьл де дош делар КПСС делегацена керте латтачол, КПСС ЦК секретара К. Ф. Катушевна. Ерригача зало хьал а гІетта тІоаращ техар Советски Союза Коммунистически парте векал трибуне тІа вахьча. Цо дезд доладь къамаьл массехказа юкьах даькхар тІоараш деттарца.

Ше къамаьл дь чакхдолаш К. Ф. Катушева Іодийшар КПСС ЦК РКП Х-ча съездага дайта моттаал. Зало кхьатгарра тІоараш а толаш по дІаделар КПСС Централни Комитето Х-ча съездага дайта совгІат — В. И. Ленина скульптура. Ленинанах дегт аьдар К. Ф. Катушена вай воттаргІе, вай цхьоагІон, вай пиза хьест.

ІажагІъенна нарс

Баьцаддарех хІама йий шуга аьлча, пааста сайна йоккха ІажагІъенна нарс хьахьекдар сога райзаготконтора каІар тІарча ларека чу латтача продавеца. Кхы хІама яцар.

ХІанз массанахьа баьцаддараш хьадаьнначча хана а вантта мара кхы хІама кхойоагІаргьяц шоя не Назрана кхача тикашка а. Шоай района кхашка хьалкхеяь помидор, кабуц, морковь бІаргайнаш укх шера кьоначча города болхлошта. ГуржегІара, Орджоникидзера, Сунжера, кхычахьара хьатІекхухьараш ийю цар бахар тІара ши-кхо мах а делаш. Столовешка а нагахьа сайна общепита болхлоша шитта гаьна дІа а биха хьалахье кул баьцаддараш, ца дахьe — хилаш.

Бакъда, совхоза баьцаддараш леладеча хьо ваьхча цуцца а чуэцанал а шортта кабуц, нарс, помидор, кьона хьартол, хох, хул.

Масала, «Назрановски» совхоза шин бригаде ийча хьорга а ца хоаш гуана а дь латтар хьаькка кабуц, нарсаш, сов кхаьча гаьнаш тІара Іолеташ ІажагІъенна бар продавеца из нарс хьахьекхача дайнах. Уж цига латтар дІаяхьа транспорт йоацаш, цхьанне шоллагІчоа шелг тІаьхуклаш. Ингта маьхе йовдийй мІаьлъялийте мара шоай баьцаддараш дІа-хьа доььалац совхозашта. Дикал йоа. ДІанийдераш раьза бац, юхаухейт.

Заготконторац кхыча организацешка кхай гІара йоагІаше а тІера тхир ца доккьадолийташ уж йоххаргья аыча уттаяь договораш хІанз йишъевна сефашка укх. ТІаккха ше хургдар хийначул тІехьагІа Іа хьатІадоаттІаш юха вра йоахаргья. Иштта хьадоагІа ю гІулакх хІара шера.

ШадалачІа шера района совхозаш декхарийла ер шоай райзаготконторага 85 тонн кабуц йоккха, хІаьта ехкар — 24 тонн; 10 тонн морковь — ехкараш 2,8; помидораш 50 тонн, ехкараш — 15. Ерригача районо из план 30—40 процент мара кхоачашъйнзар.

Из сурт да укх шера латтар а. Нагтахьа мара баьцаддарех етта машина гІац райзаготконторе. Баьцаддараш аьлча, хІанзалша хьаькхухьараш дуаьхала нарсаш мара яц. Хьа-хьа снар берхІала ехкаш вола заевклад Мациев Мажит.

ХІама ду Іа из, тІехьа хьайоалараш дикагІа ма бей Іай хьа берхІала ехкача?

— ТІехьа хьайоалараш-м хаа сона, ераш мукъа хьа ца кхьаш ма совцалба тха поставщикаш. ТІаккха тхо Іай нанага дІайоаха хІама а йоацаш дусаргда хьалха санна.

Кабуц, помидор, морковь, кхыйола хІама заготконтора болхлошта бІаргайнаяц хІанзалца.

Иштта ба совхозаштея заготконторая юкъера бувзам.

Совхозаша цоашта кепаг совгІа луш моттіг нарна хьанийсъеннача баьцаддараш дІахьу. Цига дІа ца ние заготконторе юха дахь: Орджоникидзе гІолла кхестар «Октябра 40 шу» совхоза Іажий машина дукха ха йоацаш. Цига килограммах 30—40 кепиг лу аьнна бихьабар уж. Цига дІа а ца эцаш Назране хьабера тІаккха. Юхе уллача хІарий консерви заводе дукхагІа мах а луш Назранерча дарекашка, заготконторе хІама хьая тІера болаш дукха бац. Цу тІе залаьк кхоачашьаша. шоай городе бахараш Іалашбаьша баьцаддараш цхьачча ца кхахьйтара дукхале ет фаш района кулгалхой а. Кхьметтел укхазарча райпо тикаш чу сов кепиг а луш баьцаддараш цига дІадахьа раьза волаш саг вац. ХІаьта райпорен заготконторерса маьхаш тайн-тайнаръ ма дий. Цига — розничн, укхаза — закупочн.

Сахха хувцачаш, эхаловаш юкъе яхьа елаяъ я из система, лоаша аьлча.

Цхьаькка а дар, аьнна хет, дича пайдане долаш. ЧІоагІа эшаш бар кхашка райзаготконторера заготовителаш. Раьза хургбар баьцаддараш кхелераш кхай тІара тараз тІа йоаллате шоай продукциа дІанйеш шай транспорт а йолаш саг латташ хилча. ТІаккха боагача балха юкъе шоаш хала лехача транспортана уж баьцаддараш сов кеппг лу саг лехаш дІаьхача наьхъяшка гІолла кхестале дог доагІаргдолаш ахархо лаха этта хургдацар. Цул совгІа вІалла ниъараe а йоацаш кхай тІара доагІаше а тикашка баьцаддараш дІакхухьаргa вІашІехьдаккха мегаций? Шоай транспортаца заготконторо кхай тІара баьцаддараш дІакхухьаргдолаш йола пункт чІоагІа эшар аьнна хет цу-хІанз совхозаша кхоачаваьца яхча договораш тІа.

Бакъда, хІанз сайна из гІулакх дуте спекулянтанкара ца йайчача из чІоагІа эша баьцаддараш доаьаш хургба къовчаь города болхлой.

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкор.

УЗБЕКСКИ ССР. Чарвакска ГЭС-а хьалхарча турбиний монтаж ер латт. ХІаране 150 эзар кило́ватт низ болча йиъ агрегато тІазаргда 168 метр лакха болча сунто сокалаь Чирчика низ бола хий. Укхаза хьахургья шин миллиард кубометр хий хургдола водохранилище. ГІишлошъераша сихача темпаца юла бетон. ГЭС-а хьалхара энерги дургья хьатІадоагІача шера.

СУРТА ТІА: хий кхаккуйсача шоллагІча труса йийлача турба монтаж.

А. Горюнова сурт.

ТАСС фотохроника.

ФЕРМАШТА—ШОРТТА ДОАКЪАР

Ялат чуэцанга сайна доархІаме да доакъар Іалашдеча а. Хьайбаьнта Іай кхоачамболлаш доакъар доаттаце йиш йолча боалаш машка хьайбаш дика дебаду, цар продуктивность лакхъя.

Из кхетадеш болча вай дукхача колхозийи совхозийи механизаторашц дика вІаштІехьдаьха леладу доакъар Іалашдара балхаш.

Наурски района «Терский» совхозе аьнчах 68 процент Іалашдаьх доакъар, Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхозе — 60 процент, Шаьла района ХХ партсъезда цІерагІча колхозе — 60 процент.

Доакъар Іалашдеча хІанз хьалха латт Наурски, Урус-Мартана, Шелковской района болхахой. Цхьабаькъан республика дІарчча хьайбашта доакъар Іалашдара гІулакх теттара во да. Колхозашкей совхозашкей пленах 30 процент мара Іалашдаьдац доакъар.

Доакъар Іалашдарга даллача геттара ехераме да гІулакх Грозненски, Сунженски, Назрани районашка.

ГІожа доакъара белакс дикка дакъа дІадоаш час. Цхьабакъя хІанз гІеъь дукха ча дисад Надтеречни, МалгІабика, Грозненски районий кхашка аргІаш да деш.

Вай колхозийи совхозийи дукха торонаш а шортта доакъар Іалашдара. Цу дакъе чІоагІа аьттув бола шоллагІа ю культураш дукха гІа дІайийча. Пайда ца беза мекаре саеклай, иштта кхача культурай отходел а.

Цу деррига лергІа пайда эцаш беррига шоай из хьайбашта шортта дика доакъар Іалашдера тІаберзабе беза юрта бахахой къахьегамхоша.

4-гІа август тІаккхочаш республике гІожа доакъар Іалашдара план проценташца

Районаш	гІожа доакъар	йол
1. Ачхой-Мартана	28	33
2. Ведана	10	11
3. Грозненски	19	21
4. Гудермесски	22	30
5. МалгІабика	27	35
6. Надтеречни	33	40
7. Назрани	14	20
8. Наурски	44	54
9. Ножай-Юрта	22	21
10. Советски	12	00
11. Сунженски	33	13
12. Урус-Мартана	40	57
13. Шаьла	40	44
14. Шелковской	32	38
г. Грозный	23	27
Республике гІолла	30	32

Грозненски шурий совхоза кхоалагІча отделене хІанз доакъара лаьрхІа хьажкІаш чуэцаш ба. Цу отделене Арцакаев Шамила кулгалдеча звенос 210 гектара тІа кхеяьа хьажкІаш. ХІара гектара тІара 260 центнер мосса доакъар чуэц механизатораша.

Сурта тІа: Арцакаев Шамсаден (хьалхарьар) Камиев Мохьмадеи агрегаташ силос чуэцаш я. ХІара агрегато дийкахь 150—160 тонн хьажкІаш хьоих.

В. Юнцевича сурт.

Йол комплексно кийчъю

Наурски района из лeладеча «Терский» совхоз лаьтта доладераша гІожа доакъар кийчдара къоасам йол Іоадра тІаберзабаь лоаттабу.

Сайна, витаминаш йоахка йол къайнача а къоача а деррига ча доакъар да. Цудухьа да укхаза йол кийчъяра план а дукха хІама ца эшаш бІаь эзар центнер хилар.

Укх шерара хаттама хьалаш аьттув боацаш хиларо (бІаьсти тІехьа хиларо, йоачаш кІезига хиларе) йоткъаш бахь дІайийна бахьаш а цоаш а дешІахара. ХІаьта а хІанзалехьа 68 процент [illegible] хьаяй.

Совхоза партийна комитета секретарь Алексей Георгиевич Барнаухов бихьа тешаш бенна за йол кийчъяра план довзашка йиза кхоачашьюлургхилараx. Вола боагІаш бенна ба ца тоашн. Болаш ба боахаме шоаккара хьокхам эша йетаргбараш. Совхоза пхелагІча отделене цхьоагІа август тІа кхоачаш [illegible] мара план кхоачашьяйра. 16300 центнер а укхаза аргІашка хкийта йол, планах кийчъе йийзача 15680 центнера меттел.

— Цу тІа а кийчьлача аьла цхьанне а калограшка догІаша вІал кийсъеннаш, — аьлe тІатох отделене управляюще, совхоза парткома члена Исмаилов Уздаьхьагс. — Цу тІа а аргІашка дахийтар тайн-тайнарча культурай хьалхагІен шоаллагІен хьекхача люцерна, рожа, суданка, цоний гІожа доакъар ца деш.

Йол кийчъяра доккхий гІулакхаш чакхдоах ворхІ механизатора шин болхлои юкъе волча цхьан бригада. Йол кийчъеллга вІаштІехьдаккхара, механизмашка хадаешца бохх байтара дукха къахьийтад тракторни бригада бригадира Летмерзиев Башира. Йол кийчъелдца дукхьала механизмашца, поточно-комплексни хьесапагІа чакхдоах укхаза.

Хьа дика тоххачуд тІехьагІа остара хьадахагІа цу тІа етт маьнгалхой Исхаржиев Іаьда, Николаев Харон, Исмаилов Леонид. «Т-40» яхача трактораша лелаеча шин осгІоца маьтадаш йолча шоп хьокхача машинаца хІара денна хІана хьакхац аьвнне 24 а цкъаьа 30 а гектар хьоих парех хІаране, планах 12 гектар хьакха сайча моттиге.

Маьтахкхоьта тІехьа йол хьагулъе йийта метр шорал дІаловцача йолтьаштаца. Ший хаппахьа аьлах тоІйраш ма бала а кхув цар.

Атаев Шахмирзас йол тІатеттача волокушаца хьеи боашаш тохераш и аьлах — скирдовоза ихавчаш болча боашаме. Къонача коммуниста Акуев Мовсарен Талхигов Шахьидея шин скирдовоз кхув йокъаенйа йол аргІаш дуча вІаьтта. Цар-ца алара гІо дуДІаен Къурбанаа. Стогометатель ганза делае а хоаш, цун кхув токхорош тІакитта а аргІаш доттача хьалтеда а. Нормах барайтта тонн йолча моттиге Къурбанаа хІара денна тхьаь етт, шоттьа тонн аргІаш дотта хьалу.

Иштта болх беш а ца йоккха епе а барт тайна йола коллектив. ХІанз бригада механизаторш дІайийна буп шоалагІа хьокхаш боахь. Люцернана тІехха дІадуъешитт хала лаьрхІа-пешь.

— Дикхо дІаь эзитар йола цха ца салаш аьтторах гІалат даьийдац тхе, — йоах совхоза кертера агронома А. Л. Прокопова. Розья хаьначча, кхай тІа йол бухь тІадьайяй. Цунах хІара гектара тІара 10—12 центнер баьха дина йол хьоих механизаторашa.

КІезига хьункъам дургболаш яц шоалагІа хьокха судаика а. Цу дакттах а ца саьаш кхо бІаь гектар йийтай.

Эзар гектар йолча шоний хІара гектара тІара кхоккха, йиъ бІаь центнер йол аккха лаьрхІа ба механизатораш.

Деррига а яхьа корта беш аьлча, планал совгІа етт эзар центнер йол кийчъе лаьрхІа я отделене коллектив. Цунах дургха Владимир Ильича Ленина 100 шу дизар даькъа ма хьатгІа беналдаккхара юкъе отделене механизаторашца лоаца лакъа.

Отделене управляюще шоаш тІаийпача декхарий а шоай расчетий а хьакъехьаддар вІалийнар республикa юрта бовхама министра Г. Н. Шлыцкига. Министра расчеташ къобал а йир, дешкъараш кийчдара гІуланхьа раьза а халаь.

ПхелагІча отделене коллективо яхь лоаттаю шоай совхоза управляюще Калаев Аслан-Гири волча шоллагІча отделене коллективаца. Цхьабакъяп, гІаьл доакъар кийчдара гІуланхьаш укхаза гаьнна вогІа дел. Планах кийчъе езача 23980 центнер аьлах кхоалагІа лакъа мара кийчдаь аьнналац тІаьна а. Цу отделене кхашка кхоачам хилал дукха я дІайийна баьпаш. Эшаш дар, пхелагІча отделенечар хьокхам а эцаь къахьегам лергІа вІаштІехьбоаккхийта мара дац. ТІаккха укхаза а толаща чакхдаргда доакъар кийчдара гІуланх.

П. НОВАНОВ,
агроном.

Идеологически болхлой совещани

Самардийнахь КПСС Ачхой-Мартана райкоме идеологически болх лелабеча парте райкомий секретарий республикански семинар-совещани хилар.

Совещани хьайийлар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропаганда агитаци отдела заведующе П. И. Латышева.

«Ачхой-Мартана района къахьегамхошта атеистически кхетам болараx» доклад йир КПСС Ачхой-Мартана района секретара С. М. Мовтаева.

Доклад юкъаш преншка къамаьлаш дир: КПСС Урус-Мартана района секретара З. К. Байболатова, КПСС Советски района секретара З. Х. Тамаева, КПСС Ведана района секретара Р. А. Ахматукаерас, КПСС Назрановски райкома секретара А. М. Тутаева, КПСС Старопромысловски райкома секретара Н. Н. Мухортовас, КПСС Ачхой-Мартана района секретара Б. К. Чагаева, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропаганда агитаци отдела заведующа заместителя Э. Н. Лина.

Цул тІехьагІа «ХІанзарча замай хьалхашка партийни пропаганда хьалхашка латтача декхарехи политически просвещене системе керлача дешара шера е саача кийчдахь» доклад йир КПСС Нохч-ГІалгІай обкома политически просвещени цІен заведующе А. Я. Зарупке.

Совещание доакъашхой КПСС Ленински Заводской райкоме гойтара агитпне образецашка хьажаш хилар.

Совещание-семинар чакхйоалаш юхьанцарча партийни организацешта КПСС райкомаштеи горкомаштеи идеологически болх а бара хьалхашка латтача декхарех лаьца къамаьл дир КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропаганда агитаци отдела заведующе П. И. Латышева.

В. АХМАТУКАЕВ.

ЛоархІаме дош дийцар

Укх денош Гудермесски городски-къахьегамий депутатий шоалагІа сесси хилар.

Цу сессе тІа дувцаь оттадир «Района бахара яхаш быташ гІуллакх дарахи, общественни кхачара торговли предприятешкa бечa балхахи», «Гудермесски района кийча культурни санитарни торговли деллахe», «Района колхозаш сагтаьхаш юрт дукхагІа кхоа декхарийла оа горсовета шоалагІча сесса аь решенеш кхоачашдарах» дола дешаш.

Хьалхарча дешах лаьца доклад йир горисполкома председатель У. А. Фидарова.

Дийцача дешах сецам тІаийцар сессе даькъа лоацаш хиннараш.

А. ЛАДАГОВ.

Партийни школа аргІанара заняти

Укх денош КПСС Сунженски района юхьанцарча партийни организаций секретарий аргІанара заняти хилар.

Цига «Района юхьанцарча парторганизаций аргІанарча декхарех лаьца» доклад йир КПСС Сунженски района хьалхарча секретара В. В. Варлашкина.

Юхьанцарча партийни организацешка отчеташ хургдолча чакхдахарех лаьца къамаьл дир райкома организационно-партийни балха отдела заведующа А. Ф. Михалевас.

Района беча идеологически балхахи дІахо йоагІача хана шо «ЧоагІйара до декарги» доклад йир КПСС Сунженски района секретара С. С. Котиева.

С. БЕРДОВ.

Кхоана — гІишлошъерий Ди

ВЛАДИМИР Ильич Ленин ваь бІаь шу дизарца дуьззденна цІенкъа ца Iиминоча тайпара политически кхетамаш къахьегама хьинари лакхденнача хьате дезду ухх шера советски халкъо шоай традиционни цІей — гІишлошъерчун Ди. Беррига советски накъ санна, хьинар кхо ца деш къахьийгад Нохч-ГІалгІайчон гІишлошъераша. Пятилетка дІадахача кхаь шерен ах шерен цар хьалдаь нах чубаха цІенош 293 эзар квадратни метр я. Дукха хьальхьй керда заводаш, кхета иттаж йолча заводашта реконструкци хьй. Пятилетка дІадахача шерашка республика халкъа боахама керттера фонд ... бІаь миллион соагІа дегІаеннай, цу юкъа хьальхьй 20 школа.

4 шу хьалха хІонзарча Мовроррайоне цькъенкха цІа доацаш шера моттиг яр. ХІанз цига хьалдаьд дуккхазза вІаштІарадаь цІенош, бІаьш цІенош хьалдаьд Старопромысловски районе, иштта районашка, республикерча юрташка. Вей республикех цькъенкха моттиг ... уж тІехьарча шин-кхаь шера ... школаш, берий бешаш, больницаш, нах чубеха цІенош, заводаш, фабрикаш хьал ца еш.

Уж доккхий къахьегама толамаш дьхад дуккха хьалхе болча гІишлошъераша, гІишлон материалий гІишлой индустрии предприятеш болхлоша, проектни организаци болхлоша. Социалистически яхье хьалха а еттаьа хьинаре къахьегаш ва вить эзар соагІа коммунистически къахьегама ударник. Ленински къахьегама вахте я этта социалистически яхье хьинача коллективашта юкъе белгалъеннаь дика къахьегаш я «Грозпромстрой» тресте гІишлон-монтажни управленера Ш. Хадиевс керте латта коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаю каменщикий бригада, «Грознефтестрой» тресте СМУ-7 М. С. Астахов керте латте каменщикий бригада, № 7 йолча треста специализированни управлене М. С. Казарьяц керте латта тамбажникий бригада. Иштта дика къахьегаш ба СМУ-9 бригада бригадир Л. Панченко, № 1 йолча гІишлон материалий комбината садчица С. Хучиева, «Грозпромстрой» треста ПМК — 105 плотник М. Цечоев, «Чечингушводстрой» треста ПМК—5 бетонщикий бригадир А. Бицилев, кхы дукха бараш а.

Цхьабакъда, карагІдийннача толамех кховчамбаь Iо йиш йолаш бац республикера гІишлошъераш. Доккхийи бехктокхамеи дехкараш хьалхашка латт царна пятилетка дихьагІча шера. Хьальхьа ахь ваа Грозненски химически комбинатера, А. Шерипова цІерагІча нефтемаслозаводера ... промышлении объектий, Вознесенски газобензиннои завод, транспортни машинаш ю завод, цементни завод, кхыйола промышленни объекташ. Иштта хьалахь яла езаш я вей махка эггаре йоккхагІа йола Грозненски газ чекхйоаха завод. Цул совгІа ухх шера хьальхьа еза 6 эзар моттиг йола школаш, эзар моттиг йола дешар дахе ха йоацача берий учреждениш, 94 эзар квадратни метр нах чубеха цІенош, кхыдола гІирсаш. Иштта бехктокхама дехкараш латт юртбоахама гІишлошъераша хьалхашка а. Цар хьалхьа еза 5 эзар гектара лавкхІа йола хий дехка система, хьайбашта лаьрхІа йола керда помещенеш, кхыдараш.

Уж дехкараш толамца кхочушдера ахь шера кхочушьян. Из бакъах доаши кховчам ца дели дика гІишлон балхаш 4,6 миллион сома мехта да «Красный молот», Новогрозненски махидиска ... заводашкара лоаркІаме производствени объекташ, Аргунски промбаза, Малгобек — Тихорецки ... нефтепровод. Сержень-Юртара, СоагІапара, Знаменска АтагІара, школаш. ГІишлош кхача посолкерий берий бешашк, кхыйола объекташ хьаяъра йола ца тиллийтай. Юрте боахама производствени помещенеш хьаьяра план е кховчашьяц. Бегоь нана цІенош хьалдаре дакъе пачхьалкхан дехкар тІеддеш гІишлошъерашта. Ах шера хьалде дезаш хинначарех 6,7 эзар квадратни метр нах чубаха цІенош ... хьалдаьд. Уж а кхы а баьнаши

ЦІенош ... кховчамбоацарех ... чубаха цІенош хьалдеча а. ДукхагІдола цІенош ... ... ЛагІча ... Из бакъах долаш гІишлош хьальяна ... штурмовщина хул. Дукха цІенош дІачутел ... боацараш ... Из бакъах долаш уж кхоачамбоацараш дІадоахача дукха за йоаю, пачхьалкхана дукха зе хул.

Лакхе белгалдаьннарча кхоачамбоацараш дІадаьхадац пятилетка дихьагІча шера а. Ухх шера йухьагІча квартале дІадаха деза нах чубаха цІенош 55 эзар квадратни метр а. ... шера планех ах соагІа.

ГІишлош хьальечара балхаш эсала лаьара лоаркІамегІарчарех цхьа бахьан да гІишлошъерий хьоштаж дикан кхоачашдаре 20—25 эзар квадратни метр ... хиннац.

ГІишлош хьальеча ... кхоачамбоацарех ... къамаьлах ... вІаштІехьбоацаш ... Иштта балхаш ... керттера бахьан да йоагІ-йоагІача участкашка болхлой дІаноаг ца бар, цар хьинахьа гІишлон-материалий конструкцеш цІенош хьалдеча хьа ца каьчар.

Къахьегама овсарле лакхъяре лоархІамегІарчарех цхьа гІуллакх да хоаме болхашта механизаци яр. Уж балхаш а эсала еа республика гІишлош хьальеча. ХІанз а тІехьа штукатурни, вровальни цемент Iойоассаер, кхыдола балхаш а кулгаца ду. «Чеченгсельстрой», «Чеченгкоммунстрой», «Чечингпромстрой» трестанка пайда нийсац отделочни станцех, кровельни станцех, иштта кхыча прогрессивни механизировании инструментех. Уж кхоачамбоацараш дІадаьхача къахьегама овсарле 2—3-зза лакхьяь йиш йолаш я.

Кхоачамбоацараш гІишлон балхий дикал а лоха я. Нагахьа нийсваьц тІехьна оценка енна пачхьалкхан комисса дІанийца цІа, ДукхагІдола цІенош шоазза-кхоазза пачхьалкхан комиссе дІалуц дезаш хул. Цун бахьан да цаьхи бригадо кхоачамбаь болх вокх бригадас тІаьхьаш хилча из мишта кхоачамбаьб хьожаш ца хилар. Дукхача объекташка тІехьожам лоаттабац болхлоша, инженерно-технически болхлоша кхоачамбеча балха. Дукхача гІишлон управленешка во вІаштІехьбиниаьб болхлой материальни базаш совбаккхара болх а. Мела лел дьордно-премиальни системах алапи телара метод производствана юкъеяхаь хьилга. Къастта эсала лел на болх «Чеченгсельстрой» треста.

В. И. Ленина ваь бІаь шу дузача денна сийленца вагІабакара тІанийца социалистически дехкараш толамца кхоачашдара тоанаш я гІишлошъерий. Цу дехаьа сихха кхоачашде деза лакхе дийца кхоачамбоацараш дІадаккара тІадерзадаь дола балхаш. Бизза пайда нийсб беза чурча тоанех. ХІара болхлочуи, организаци коллективе кхоачашдарга дергдоацаш цІама ... дІаотта деза пачхьалкха ... социалистически ... шоачашдерга.

Г. ...,
КПСС Нохч-ГІалгІай обкома гІишлон отдела заведующи.

СИХЕИ ДИКЕИ

... дара сиха толамца дегІаоьле эза шоай производствени базаш. Керамиак ... кимистаца хьальен йолаш йолчарна реконструкци ен эза. Пенешта дІаухийта кирпичш арахецача заводашта реконструкци а еза, лоаццача хана къальнь ыкиха эза Аргунски промбаза, дегІайоалаве эза рудай йоаца материалаш арахеца база а. Къахьегамь овсарле лакхьяра ца заддаш механизаци е еза гІишлон балхаш кхоачашдеча, цу дакъе производствана юкъеяхара еза керда техники технологи. Производствени базаш дегІаккхувалло хІара деннарен бехктокхамеи дехкар а хинна дІаэтта деза партийни, профсоюзни, боахама, комсомольски организацеи, хІара коммуниста, болхлочун. Цох тийша да дІаэо гІишлошъерий болх ритмично дІабахар.

СихагІа производствана юкъеялха еза аккордно-премиальни алапи телара система. ГІишлош хьальеча хІара участкера болхлой материальни базам совбаргболча хьисапе вІаштІехьбинна беза.

Республикерча гІишлошъераша дика кхетаду дыалхашка латта дехкараш бехктокхаме хилар, цхьабакъда уж толамца кхоачашдара шоай тоанех цар бизза пайда ца эцаш доаха къахьегама толамаш эсале да. Республика халкъа боахама капитальни вложенеш пайда эцара хьалхарча ах шера план 82 процент мара кхоачашъяьц. Из хул дІадахача шера цу юкъа хинначул 10 процент лохагІа. 52 гІишлон организацеш 33 организаца коллективо ... дІадахара ах шера республикера хьалхе белхашта дІа ца лур боза объектий 35 миллион сома мехта я.

ГІИШЛОШ хьальечара бакха къаьстта чІоагІа латаь планировани еча дукха гІалаташ. ХІанз а тІехье республикерча гІишлошъерий бакха юкъара дІадаланза да тайп-тайпарча гІишлон участкашка, материальни, ахчан, къахьегама ресурсаш дІа юкъа хьекхарга. Цу гІулакхо боагІача хьисапа дІабаккхийтац гІишлошъерий болх.

Подрядчиний, заказчиний болх лертІа дІабаьхийтац проектировщикаша дукхийча гІалаташа. Дукха моттигаш нийсду эшаш йола документаци хиннадьа хьа ца кхоачаш, хийцаьь проекташ эсала долаш. Масала, цІенкъоттара кхоачамбоацараш нийсделар Грозненски межкуьлта институт хьалъеча хьейтача проекташта юкъе. Из бахьан долаш дукха балхаш юкъ да дезаш хилар. Массехказа проекта документаци юккъеяхийтад «Грозгипросельхозстрой» «Чечингражданпроект» институташка. Массаза а за тилийта мара гІишлошъерашка хьакхеча документаци «Чечингпроектинститутегарах».

Масала, 8 квартира хулача цІенна документаци кийчъяра института луш йола за цин бутт мара бозацане, цо из документаци кийчъеш 4—6 бутт боаккх.

ХІара минот — къахьегамах йиза

ВИЯТТА саг ва ца кулгадече тха бригада. Къаьста хьалха болча къонача городе Карабулаке тхоай беркате лер йита гІарт тхо. Дега тоам хул тхоай кулгаша хьалхьа гІишлош бІаргаейча. Дукха я уж, керттеръяр хІара болх бе йолзенна газобензиннои завод я йолаш. Царна я цхьа-шин бутт балалехьа продукци арахецна йолийла еш ... из заводъ а, хьалдаь даха деза нах чубаха цІенош я.

ХІаьта я даьр дукха эттагІа да. ХІаьта хІана иштта хет оаха хьа?

В. И. Ленина юбилей эрье кийчлуш ва хІара къахьегамхо. Тха гІишлошъерий я тІехьа на бица дерзІ.

Тха хІарене деша я дал-ах норма ца еш смена дІа ца яхийта. Из доаш кхоачашдеш хьадоагІа тхо ер шу доладелча дена. Бакъда, цхьазза из доаш дохиде дезаш моттигаш а нийслу. Априле шиша норма йора оаха, май бетта кхы а дукхагІа йир. Цу бетташка оаха планаш кхоачашйир 202—220 процент. Карабулаке хьалхе аьнна кхычахьаре хьатІабоагІача болхлошта оаха общежити яь ха яр из. Цецбаьннабар кулгалхой, специалисташ оаха бинъ бетта бе аьнна лаьрхІа болх шин бетта бинъ чакхбаьккхача. ХІанз иштта сиха гІишлош хьалъе езача моттиге йоахийт тха бригада.

Бехктокхаме объект я хІанз оаха хьалъер а — окъа реагенташ еча завода подстанци.

Фу бахьан да иштта лакха оаха къахьегама толамаш дахар? ХІара болхлочоа шийи дехкар дІадовзийт оаха юкъьиша, дІахьетаву Ленина юбилей сьэрга хьинар кхо ца деш къахьега дезилга. КъастІа теркам тІебаьхийтаб къахьегама дисциплина чІоагІъяра. Из телхаераашта бе боагІа болх бу, дІакхо ... ... ХІара дика тІаккхуш, хьайх тешам бенне хьо хилча эттагІа ма дий болх бе. Из да тхога дика толамаш доалийта керттердар.

ШоллагІа — тха пайда тоавгІа. Тхох моллагІчоа дика кор, нийс, ... тоала, ... болх бе ... ... Лоаца хьача гІишлош хьалъеча болх бен оаха ца Іомабеш, ца беш. Цудукха ... ... бензоа.

Опыт хилаш, дукхагІа гІишлош еча балхаш дахьаш соагІа сом ... гІертаж керда бахха бахкачарна юстара бувлац. Дукха хетам царна шоашта хоар ... дІаІомадеш, хьехар деш йоаккха да.

Дагаръяь вадгеш тха Ярошина Любовь Ивановнас ше болх беча хана деха неваш тІа йилла кирпичашка, оха лердаш, штукатурка еш хьалъяча пенех квадратни метраш. Тхьо шу даладоал мастерокана во болх бу. Дукха ба цунца болх бе Іомабенна хІама тхоца къахьегаш е кхычахьа дІаихха нах. Сий ду цо шийн професси, еза цун из.

Иштта шоай балхах довзхах деш ба ю Іомабаь къона гІишлошъераш Виддина Люба, Мальсагов Iумар, Газдиев Макшарип, кхыбараш.

Коммунистически къахьегама коллектива иза сийлен цІи тиллад тха бригадех. Из сий Іо ца дожадар тха хІаране дехкар да.

Сона хеташ кастта шийн хозрасчет йолаш хила йогаш я тха бригада. Из дош хІанз дувнаш да. Тхо ратъа да цу гІуланга, хІана ахьча материалий дукхагІа яхож бергба оаха, бехктокхам лакхлургба. Мелла халадар аьнна тхоашта хьалхашка оттадаь дехкар кхоачашде ... я тха.

Ю. ТОЛДИЕВ,
«Грозгазстрой» треста СМУ-2 болча Карабулакерча участкера гІишлошъерий бригади бригадир.

Машинныкъа сортировочни почтамт хьалъеча гІишлошъерашта юкъе къаьстта дика къахьегарца белгалъяьннай ленински къахьегама вахте латта коммунист Н. Мельник керте вола вІагирхой звено. Кхаь сагах латт из звено. Уж ба «Грозпромстрой» треста № 4 йолча гІишлон-монтажни управлене дахчан пхьараш-комсомольцаш Н. Миронова, А. Затова, коммунист И. Мельник шех.

Ден норма 138—140 процент кхочашдеш цар.

СУРТА ТІА: (аьрдехьа ... техьа) дахчан пхьараш-комсомольцаш Н. Миронова, А. Затова, коммунист И. Мельник.

Д. Васильенко сурт.

СТУДЕНТАШ — ГІИШЛОШЪЕРАШ

Дукха ва яц Старопромысловски района газ чекхйоаха завод хьалъе йолаь. № 1 йолча объекте къахьегаш я Бородинов Виталий керте латта ... институтера баьккхи студентий бригада. Шийн ... материалаш хьатІаккхьяра, транспортага лертІа боле бейтаре гІишлош объекташта дІатІадолхе накъьаш тоадаь лела деза. Из бехктокхаме гІулакх тІаддиллад ноа. Бородинов бригада. ХІаьта цо из сийленца чакх а доаккхаргда, хІана аьнча ноа. Бородинов, Колесникова Виктория, кхыбола бригада ... ба.

Бе мастерокаш йолаш сийне бІаргагу безама кьона нах ... Йоккха яц цар балха опыт. Шоай хана цар баь болх хургйолча завода болхлошта чубаха хьалдаь кхо цІа мара дац. Цхьабакъда хІама хьеде воаш, балхах дика кулг хьеташ, иза, хьинар ца кходеш къахьег царех каго. Цудукха шоашта йолла норма тІеккхоачаш я ю.

ХІанз болхлой чубахаргболча ила цІенна лердаш йоаха йолаьй. Малютин Станиславеи Юрий Султановичеи болх беш бІаргбайча, цу къонача нахе мастерокеш эггара хьалар бе еххай аргдац цхьанна а. Царна кийч а беш маркзал хьатІаккхуш бетонщикаша. СалеІанга фуд ца хоаш къахьег цар. Уж бе Оздарбиев Альви керте латта Нохч-ГІалгІай пачхьалкхан педагогически институтера баьхха студенташ.

Цига болх беш ба ветеран-целинник Жаналдин Алексей. Казахстане йоккхий керда гІишлош хьалъеча вІаштта кхаь шера къахьийгад цо. «За освоение целинных земель» яха медаль лер цун накха тІа. Дукхача хана дена гІишлошъеча болх а баь Іоаь опыт хІанз старопромысловски гигант — завод хьалъеча нагъьавннай цунна.

Дика кхоаб гІишлошъерий повараша Поздняковс Наташаси Яковенко Любаси. Профессиональни повараша санна дика, чам болаш кхача кийчбу цар.

Балха тІа шоаш доаха толамаш сийлаь-ионхача бьмча В. И. Ленина юбилейна хетаду старопромысловски газ чекхйоаха завод хьалъераша — катираоша. Цар тІанийца дехкараш бехктокхамеда тІехдиша болх а беш 50 бал та дийнаь пачхьалкхенна 800 эзар сом экче кходе. Цар уж сийленца кхочаш а дергда!

Г. ЛЕВИН,
«Строитель» яхача газета белхло.

ТРАНСПОРТА ГІОНЧИЙ

Пятилетка дихьагІча шера план хана хьалха кхоачашъяра шерра социалистически ях йоаржаьй А. Цуров керте латтача наькъаш дехкачеи тІаьш техникей Нохч-ГІалгІай управлене участкий, сменай коллективаша. Цунга хьежжа лакха да доаза къахьегама толамаш. ДІабахача зорхІ бетта гІишлош балхаш кхоачашдара план 117 процент кхоачашъяьй управлене коллективо. Планах лаьрхІачул соагІа кхоачашдаь балхаш 190 эзар соагІа сома мехъа да. Ухх шера дукха наькъаш тоадаьд. Керда наькъаш дехкад управлене болхлоша — транспорта гІоачаша. Масала, хІаналехьа Октябрьски районе 4,5 километр дІоаха вола шоллагІа трамвайни наькъ биллаб. Цига хьинаре къахьегаш белгалъяьннай. А. Дзейтов керте латтача участка коллективе С. Саидов кулгалду бригадей.

В. ДОТМАРЗИЕВ.

КХОАЧАШЪЯЬЙ ПХЕ ШЕРА ПЛАН

ИТТ шу хьалха кхыча каменщикашца цхьана махкдьтталой город Керда МалгІабик хьалъеча баьккхар тхо. Цу хана сихденнадар гІишлошъерий балхаш, производственни культурно-бытовойн объекташ хьалъеш латтар цига. Тхона хьалъе елар беший беш.

Цу хана пирдах 10 балха ди лора тхона кирпичш кьайоттара. Из ха кІезигьира хІара минотах дукхагІа пайда а эцаш хинал 3 ди хьалха из беш хьалъяь яьккхер оаха. Из дар оаха тьалъеш латтача тоаде лавца дакъа а тха хьалхара толам а.

ТІехь-тІехьагІа тха бригаде даха баьлар хІаьтта училище яьккха баьнна къона болхлой. Цеча Эсвара БІухой. Дукха ха иелаьнна вІашагІъелар каменщикий 24 сагах латта бригада.

Цу хана тха бригаде бала гоазал Iомаь дуккха болхлой хІанз кхыча бригадашка, а гІишлошъерий организацешка къахьегаш ба. Тха бригадерча болхлоша шоай дехкар доархІ ... хоь гоазал карраерзаяр. Вешта аьлча, тха бригада членаша ду бетонщикий, каменщикий, плотникий балхаш. Цудукха уйнаш Iотоха дезача хана плотникашка ца в хьежаш оахош хьу кийчъю оаха. Цул совгІа хьалъеча здания фундамент а оахой йоалл, цкхаза иктьоал тхона бетонщикийи арматурщикийн гоазал. ХІанзаца хьа тха бригада болхлоша хьабъ болх лакха дичал йолаш хиннаб.

Вот гІоазонашках да ухх тІехьарча хана бригаде дукхагІа зайнахьа кхалнах ахар. ГІишлошъерий говзал ца хилар бахьан долаш хьалхарча юкъе поасобии балхаш ду цар. Каменщикашта мархал, кирпичш хьатІаккхуш шехьа я цар болх мишта бу, кирпичш мишта йотт эза, цу балхаш дІаІам. 2—3 бутт балалехьа мастерок бе а елле дукха чоалхаме доаза балхаш де дІаотт кхалнах.

Иштта я хІанз тхона болх беш йола Цечоева Лемка а. ХІанз 3-ча разряда каменщик я из. МоллагІа а гІадаугарволаш болх бу Лемкас хІанз. Цо нийсъю холонкаш, сахьаш чІоагІа дика ду. ХІанз хьинар дола болхло лакхара разряд якха кийчлуш я.

Цул кІеига тІехьагІа баьхкар гІишлош хьалъеча Акиева Сонья Ахриева Тамаоея. Уйла тІаьхьйта царна каменщикий говзал Iокаяь говзача болхлоша Вовченко Владимирен Бреус Ниласен. ХІанз сага новкъостал доацаш шоаш ба уж цІенош дотташ. Цул совгІа сайоьйарча школе дика дешаш а ба уж. Школа чакхъяьккхачул тІехьагІа гІишлошъерий техникуме деша бахар лаьрхІад кхалнаха. Иштта дика къахьегаш ва тха бригаде дукха ха йоацаш болх бена Доскоев Делимбик а. Аз а кхыча болхлоша а новкъостал даь балха разряд лакхара экзамен дІаеннай цо.

Пятилетка хьалхара шу дІадолалуш тха бригада членаша пхе шера план диъ шера кхоачашъе дехкар тІаййнадар. Дукха я йоацеш тхоай участка прорабаца Р. Кациева балха итогаш хьй оаха хьалдаь дехккхар мехкдьтталхьа. ДІадахар 3 шу ах шу мара дене а пятилетка дехкар болшакада кхоачашдаьд оаха. ХІара бетта план 154 процент кхоачашъеш къахьийгад тха бригада. 4 процент лакхъяьй къахьегама овсарле. Материалаш кхоабеш дІахийтарах горо хиннай 12 эзар сом кхоле.

Тха бригада коллектива балха тІа дика толамаш дахарах цкъа енна ва Iеш массехказа № 105 йолча механизировании дІа-кха лелача колонка карара кара тела цІе ... Бригадера болхлоех 50 процент гІишлошъераш коммунистически къахьегама ударникаш ба. ГІишлошъерий цІей хьатІаотташ МалгІабике оаха хьалдаь дехккхар мехкдьттахоштта лаьрхІа йола 80 квартирий цІа, цул соагІа ухх шера хьалъяьй берий беш а. Иштта хьалъяьй цІенош горисполкома здание котельни.

Тха каменщикий кулгаша хьалдаь гІирсаш. ІатІьмате дукха ха Керда МалгІабике хьалдаь дукха керда цІенош, школа, ухх шера СоагІапа болх бе йоалурга оаха хьалъяь керда школа.

Иштта къахьегаш тха бригада коллективо лаьхІа пятилетка дихьагІча шера план 180 процент кхоачашъе. Из лургда оаха В. И. Ленина ваь бІаь шу дузара денна кхоачашъяьна совгІат.

А. КУРИЦЫН,
«Грозпромстрой» треста МалгІабикерча ПМК-103 каменщикий бригада бригадир.

ТІАБОАГІАЧА БЕТТА ЧОТАХ

ДИКА къахьегаш я «Чечингсельстрой» треста СМУ-4 Гнездилов Иван Ивановича кулгалдеча каменщикий бригада. Катаяма вІерагІча поселке во хьалдаьа Грозненски ремонтно-механически заводе лаьрхІа 40 квартира хула дІа. шоай треста деш хинна 96 квартирий цІа. Хьинаре дакъа лоацад каменщикаша юртбоахама опытни станци, «Сельхозтехника» объединене торговий центр, кхыйола объекташ хьалъеча.

— Вай республике дукхача моттигашка да тха бригадерча каменщикаша дехте нах чубаха цІенош, — йоах бригада бригадира ноа. Гнездилова. — Шох дуккхал ду оаха.

Шоашта кхоагІаннача толамех кхоачамбаь Iаш гІишлошъераш В. И. Ленина ваь бІаь шу дузача денна сийлена нийса баьара къахьегама вахте эттача каменщикашта кхы бутт хІабахийтабаш бетта задани 120—130 процент кхочаш ца еш. ХІанзахьа кхоачашъяьй пятилетка дихьагІча шера хьалхара бІаьй бетта задани.

Уж шера кхаарь бетта хьалъетта дохІаьх юртбоахама министерства 80 квартира хула дІа. Из сагІа хьалдаьдаккхтаре ерига шоай тоанаш ... яьхай бригадерча гІишлошъерица. Каст-каста кхыча объекташка дІа-юкъа хьежабеш балхаш деш хиннабале а, хІанзлехьа кхоалагІа этаж хьальєта баьнаб уж.

ШинлагІа хьахиннадац уж къахьегама толамаш, цун керттера бахьан да къахьегам нийса вІаштІехьбаккхар. ХІара балха дІ чакх ма дахьалитехьа а, кхоана бе безача балха аккордни нарад ду комплексни бригадана. ШоллагІа дийнахь балха ди чакхдаьлчи наьчч мишта кхоачашъяьй хьож. Цига гучадоал дика даь а во даь а, хІаьта хьинна гІалат дІададаккхара да дезар цу сахьате белгалду.

Шин бутт мара баьннабац бригада аккордно-премиальни системах болх бу. Цох боккха пайда баьнаб. ХІара болхлочунна шийн задани кхоачашъерга е тІехкхоачашъерга хьежжа премеш тел. Цунга хьежжа лакхбеннаб къахьегамхочунна материальни безам.

Масала, июль бетта план 146 процент кхоачашйир бригада, хІаьта цу бетта гІишлошъерашта алапех соагІа премена денна ахча 300 соагІа сом да. Кхоний алапе фонд а. Цу кердача системах болх бе йолаелча дена хьахиннай 300 гаргга сом мастера фонд. ГІишлошъерий за дезаеча хана цу фондаш тІехдика къахьийгача гІишлошъерашта поощрени лаьрхІа ахча лургха.

— Тха гІишлон-монтажни управлене юкъе эггара хьалхарчарех коммунистически къахьегама сийлен цІи енай тха бригадана, — йоах ноа. Гнездилова.

— Оаха къаьстта чІоагІа къовсам лоаттабу производствени дисциплина телхаерашца. Дукха ха йоаццаш бригадерча цхьан болхлочо прогул йир. Из гІулакх дийнаш бригада собраче, массиве а харп нир гІалат хьаьнар. Ухх тІеххьарча хана дика тоаеннай бригада дисциплина.

Шоай новкъосташта хьоккам а телаш, къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб каменщикаш В. Дорофеев, М. Хадизов, А. Балал, А. Дорошенко, Р. Цицкиев, Я. Баталова, кхы дукха бараш. Юкъера лаьрхІача хІара сменагІа нормаш 130—140 процент кхоачашъю цар.

Б. КОСТОЕВ.

ГІИШЛОШЪЕРИЙ вагонигга цхьан сахьт чу вагІа Ахьмад гІандашца юкъ а елла. Из я цун кабинет, цо къахьатыпа болх бу моттиг. ХІаьта цун «кабинет» чуда мегаргий дакха пІелг тохаш саг ваь ше латтачара дІайист хилча а воал из волча вейар.

Аз цига вьккхача юкъа дукха нах ахьар Ахьмад волча. ХІава а дергашка латт уж хьттараш:

Дика мара болх бе йиш яц!

«ЖагІа Іо мичахьа боассаберг ба?», «Арманхьар хьоа фу йохийтарга?», «Мархзал кхоачадуш латт, фу дезга вай?», «Мархзал хьалах мел цемент хоэа еза?» ХІаранена хоадам болаш а сибаре а жола ду прорабе.

ХІара сага эшаш оамалаш я уж, къаьстта кулгалхочоа. Иштта пунга а летвег нахе приказолства гІулакхаш кхоачашдара даргар а эшар цо хьадехача хана, цо совдар дувзаргдоацига хьа.

Дика гІишлошъерий коллектив вІашагІъедаай Мальсагов Ахьмада № 37 йолча Назаперча ПМК-а ше болх беча ухх массехк шера. 24 саг ва уж. Уьдаттай бригада оал цох укказа. Эттаре халагІа йоала, чоалхаме бехктокхаме болх болча уж хьожабу. Назаре телевизионни башня хьалъе аьнна чертежаш а дахаш Москвера нах баьхкача эттара хьалха Ахьмади цун бригаде лаьхар ПМК начальника ноа. Борона.

Болх дІабоалабьян хана шел баьхкар москвичаш из хьалъе болаьнь бнахлой, цар прораб начальник, кхыхача бекха говза кулгалхой хьалха. ЧІоагІа вала дика Ахьмада хуж а лаьна цхьа сагота шоаш хургбоашагга хьахайта цІабахар. ХІанз уреIйодаш латт из хоалхане гІишлае.

Ахьмад дІалъеха дезаш ваь 1949 шера дена гІишлош еш хьавоагІа из. Кулгашка низ бениаб опыт, знанеш Іоаекхай, Москве, Ростове дешара комбинаташка шин профессе кІоарсаленаш Iомаеш хинна. Юккъера школа чакхъяй саральа деша а ухаш.

Дукха я уж алкха ахьан Назране хьалъяь объекташ, нах чубаха цІенош. Зооветтехникума хозара керда йоакха спортзал, 150 саг чувоада общежити, столовь, хозкорпус, 8 квартира йола цІенош. Назар-Кертера 530 моттиг лаьрхІа шоазза вІаштІаръяь школа, Назрана интернат, БурокІалахара школа, больница хьалъеь керда шин корпус, кхача кийчбу шийн тайпара йоаха блок. Дукха я уж. Царна юкъе яц республика кхыча районашка (Серноводске, Урус-Мартане) яьраш.

«Отличник социалистического соревнования» яха значок йоалл Ахьмада вахка тІа, совгІат латт Сийлен грамоташ чуйоакха папка. Ша хоаддьа цунна гІейнача совгІаташа. Царех Ахьмада эггара дукагІа хет астола тІа латта доккха «Слава» яха сахьт.

Дукха ба коллективе кхыча къахьега, шоай професса еза Iомайина гІишлошъераш. Царех лаь Местоева ПаьтІамати Богатырева ПаьтІамати 4-гІа разряд йоаь бригадераш ба.

Дакха гІеаат доацаш хул цар Iомабаьча Эсиева ШаоиІата, Сапралиева Мовлатхана, кхычар Iобидла кирпичш, дьаьха маркхал.

...Цхьа бІарг дІа а буцабаь сийса беттабий хьажа дІаэттар Ахьмад. Цо вана вІеаг урегІбохийташ байра сона. Иштта маре болх бе йиш яц из 90 метр лакха башня хьалъеча.

М. КАРАЕВ.

ДІАХАЧА ЗАМАХ ЮХЕДИСАЧА ВОЧА ГІУЛАКХАЩЦА—ЛИРА КЪОВСАМ

Дукха ха йоьлцдаш оаха кепетехача «Мурдаца заводаш тел-хадара дуьхьал» яхача статья тlа оттадаь дош дуьцаш кхааташ ух рединце. Вай сийрдача гlахарe хlана а нийслуш доза къанеча замах юкедисе нийрча гlулакхаш ...гlа дlадоккхаргдела нахьъаш беглоделх цар тlе. Тахан оаха непатох цара цхьадараш.

Хьокхсара новкъостий! Из дош газетo дlаьо а дуьцш ...! Хьа де щоахта котэр. Тхо хьайхаш да шун къхьатацка.

* * *

НАЬХА сийна сол доьхьа мехкарий ... [illegible] лелаву гlулакхаш. Вахача йоlага, сол йоалвечунга цу хоттташ, царца дага ца боалаш, царна юкъе оттача дезь йоахала, бездин юкъе а лелхаш урдув дуьца болалу уж.

Вахача сага цхьаза дуьхьал долла къайлаьаш хьахевачоа ховрг-[illegible] гlулакх мел ясаи, нийрча ...

Дукха моттигаш нийслу зlамх-ра сол шийна сеэл байха вай ...

Урдув—лазар

... [illegible] ... дахар...

Тlаьхха Къазасхане, вай цхьа Къилбаседа районашка, ехьачхьа вахе дагадох хlаьтта сол а йоаца-аь, наха бел...шече ...гlанагача сага, доха нуспаш а даттейте. Цхьабурза сол йоалаалсеха а ду из.

Дукха цхьай наьх дlобайнаб тха [illegible] духхьал из гlулакх бахьан долаш, шоай станицаш, коллектива а йота. Цу тlехьадехача нийрча гlулакха дуьхьал оттачьоахчал, нах хилан шоай ... [illegible] оlашагlхотта лерхlарий а.

«Мурдаша заводаш телхадара дуьхьала» яха А. Газдиева, З. Джамбулатовас, С. Чахкиева язъяь «Сердало» тlара статья ... къастта дагалаьцар аз 1922 шера Горски республика Советий II-ча съезде урдув телареха хьайдерех а лаьца дуьаш мотт-таг. Чlоагlа эшаш дар тахан с ..., е цунаэ тlара доал закон. Дlа-кхувда а хьакхувда а кулгаш [illegible] доагадергдолаш хила еш цlи Гаргарча, боаэача наха, сол йоалеср, е йоар балхашка боача моттигашкара даьха гlаташ нара оlадия хlама ... йиш яц тхьан къоагбар... вахар оlашагlхоттача!

Нийса дуьц статья тlа «схьа документа» йийхача бус йоl нарe йохийтайла дьаьна оттаача пунктах дерг а. Мурдий а къавше а гlулакх даь цу нагайбарий сакъердам юкъе леэха, из къоавча йиш сага хьакре эгара хьалха лена, дийлургдоала да lаьрзе, гlадгlай оух сиина сика халхараш соаде, пондара оаз дlакъоала. Исторe, хаве, замо деиш хlама дlадахха оаз хург а бац, хила йиш а яц.

Цу сниначa моттиге нахар мерединца гlулакх дlацахкхара закон оттадаьддаре дукха дагlа дар.

Укх тlа из дийцар тха заводарча а со вахача Эзмакьонгий-Юртарча а наха дагардар а, lемел хайшача дувиар а да. Аз а хьайла царна сай кулг. Дlадаккха урдув.

М. КОСТОЕВ,

Назранерча «Электроинструмента» завода фрезеровщик.

ГУЧАБАХА БЕХКЕ БАРАШ

Укх деношка Шелковской района Сары-Су яхача посёлка клубе гулбелар дукха нах. Граждански схьде баьхкабар уж. Дlаяхача замах юхедиса нийрча гlулакхашта дуьхьала лоаттабеча къовсаме дош дар цига дийцар.

Сог йийхачунгара доаккхача урдовиа ахчан, телача хlамай хьаъсельара къьвиаре, эзке дола гlулакхаш дуьцар деэаш, уж къувлаш бар дукхa нах.

Цига чlоагlа къамаьл дир колхозхочо Ш. Османовас. Урдув —аз ше йийхача сагех йоl йолча дьйшта луш дола ахча да, хlаьта зlамига сол из бахьан долаш безэача маьхах ше нийдачи кlаманга санна хьеж йоалаьча сагага. Урдув кхалсага луш дола хlама дац, из кхалсол маро доалаьа хургйолаш дlахлар да. Вай араз долла вахава бlеха lаттош еча цу гlулакханта духхьал лира къовсам лоаттабе безэ, — аьлар колхозхочо.

Къонача колхозхочо коммуниста А. Оразмамбетова хьаллаьпар дуй выступлени. Къанача тайпара цар сол йоадар чlоагlа херпилхьа е лоархlаш, цо тlахьийхар посёлка Совета депутаташ, актив дезалан бытен уж гlулакхаш леладеча наха дуьхьал къовсам лоаттабара.

Чlоагlа лелийгlар наха къонача хьехархочо коммуниста А. Толутова даьча къамаьлага. Негlий халкъа культура лакхъелдарах, ара уллача посёлка сибат хувцадаларах дийцар цо. Посёлка цlеношка электросерпал, радио, телевизор я. Укх шера посёлке вахача хlара сагa сих юртарча библиотекера ... книжка кхоач, хlора цlенна цу газети журнал кхоач.

Посёлкерча кхалнахта хlамаш ютта 150 машине, холодильникаш, пылесосаш я. Хlара сол юкъера дааьрхlача бетта цхьа художественни фильмага хьож.

— Негlий халкъа духовни культура а материальни хьол-тоаро лелулушшехь а вай сийрдача вахара новкъа хlана а нийслу къьаьнача тамай зеде гlулакхаш, — йоах хьехархочо. Из де къьаьнача lаьдалах сол йоадар, йийхача сагех урдув дохар, хьехархочо геттара харцахье лаьохlаш уж гlулакхаш, царца духьал къовсам лоаттабара, наха а цlагlа а лелаву гlулакхаш коммунистически мораль йолаш леладара гулбенно нах тlа а хьийхар.

Цига къамаьлаш даьча колхозхочо А. Ш. Даутовев А. К. Кульчаковев а дийцар къьаьнача замах юхедисараш дlададара тlехьа къовсам лоаттабе безаш хиларах, керда вахар дуллаьча цагирхошта цар коммунистически мораль йолаш шоай вахар хилийтара новкъостал де дезаш хиларах. Цар ниттa дийцар кхалсага сий лакхде дезаш, цо зlаlача сага нийсса дарзlа ... хиларах а.

Сары - Су яхача посёлке гулбенарашa чlоагlа хардбир къьаьнара гlулакхаш лелалу нах. Урдув даккхари урдув душ наро гlалоннa бехктокхане озаргволаш соцадар. Цар посёлке Совета депутаташтех активах деэхар вай тlадиллар къьаьнача замах юхедиса зене гlулакхаш дlадахара тlехьара къовсам лаххбар, бахача наха юкъе цу къакъехьа кхетама болх бар.

Е. МИХАЙЛОВА.

Фотоэтюд «Гол». И. Кобаидзе сурт.

Физкультурника еррига союзни Ди

Низ, сакъердам

Укх тlеххьарча зама кхаст-кхаста юкъе яьнай спорт тха города, района предприятешка, учреждениешка, организацешка. Хоа наха цо лоашта низ, сакъердам, уйлаlено хьалха, ха йоаьхьалга.

Цахаддаш пропаганда ю оаха спорта мехкаьттахошта, юртбоахама къахьегамхошта юкъе.

Цlенош, кхыйола объект еш хана спортплощадка, спортивни зал хьаьлара дукха терко йоар хьамхегlа. Хlанэ цу гlулакха а уйла е ... хул. Шортта моттиг ютт хоа берашта тайп-тайпара спортивно ловзараш де, производственни объекташка, школашка залаш, инвентарь лелаю помещенеш ю. Нагахьа йоккхача городе а нийслаш тха яр санна стадион. Яссо хилаш цо цlанадля а, къаьстта хlана, аьнки.

Дукха ба Малгlобике цlи хеза спортсменаш, оlарча коллективаш. Республике бовзаш ба тха футболисташ, волейболисташ. Дуккхача хана хеза хьалхара моттигаш дlа ца хецаш хьайсагlа «Ингушский», «Алханчуртский» совхозий футбольни командаш.

«Алханчуртски» совхозе дукха ха йоацаш хьайхилла башха стадион. Хlана болх бе, къахьега, шоай спортивни говзал лакхьялла моттиг я цигарча спортсменашта. Эшаш йола инвентарь ийцай парна совхозо. Дукха иц укхалара крио самай дика шахматни, топаш кхувсарий командаш.

Къаьстта зерам тlабохийт оаха школашта, хlана яьхча зlамига воача хана спортах бенна чам цlакхха дегlашара дlахьастаи. Тайп-тайпара спортивни яхьаш чакхйоах школашкарча делархоша. Дукха ха йоацаш цар спорта дукхача тайпах яхьаш дlахьоцкъийсар кубкаш хьалхара моттигаш. Цу юкъе къаьстта белгалбаьлар № 3 йолча школера зlамига спортсменаш.

Кхачамбоацараш а да тха спортивни болла юкъе. 300—400 сог болх бёш йоал йоакха предприятеш, организацеш е нийслу шоай спортплощадка, помещени йоацаш. Спорти физкультурен дегlайоалара дукха терко ца «Кавцаз» колхоза правлени партийни организацеш. Дукха дегlахьаьрмачa укхаза спортплощадкаш хlана аькки а. Спорт шоллагlча плане я уккза.

Из доа оаха массахана а дувц, бехкаш а доах шигарча кулгалхоех. Бакъда цох хlаваалцa хьакиние хlама дац. Дика уйла яча бакъахьа я цар цу дорхlамерча деша.

И. САУТИЕВ,

Малгlобикерча горспортсовета председатель.

ШТАНГИСТ

Штанга, урагlа а яха, кlеззига оаса а сиха, хьаьь дlь цу дьавлача lаьржа оlергаш долча атлета урагlдахийтача кулгашка сецар. Котаьннар хоастаеш тlоараш тедар зала чу. Из дар укх шера, моаь бетта. Хlаьта массехьу хьалха?

Цхьа тренировкаш еш боалкача штангисташка хьежаш латташ, хьакхаштa воашаш цо дийхар шийга фу дулу хьажийтар. Бакъда сиорал улларча айе а магаизар. Штанга доаал лоддир тlаккха. Штанга хьалъайелар, нахьа тlа яхьчалла, бакъда ахьц лакхъядаизар, Самаудина шийберига низ тlабахийта бохлашехь. Гош эгар, дергашка къор доаллар, зlамигача саго штанга lоккхессар.

— Гора ух хьо, кулий ...е а кlезига ба, — аьлар цунга, — бокъал штангист-м хургва хьо, тренировкаш дуккагlа е сертьа.

Зlамига сол чlоагlа долаведар. Шийа мукъа йола сорта ха тренировкаш еш дlахкухьар цо. Чlоагlлора дегl, кулгаш, когаш. Штангес а ладувгlар, доаал тlадетталора. Хулаш-хулаш толаваш а хьахлар. Республика чемпиона титул яккхара хьалхара разряд яьккхар. 1968 шера зlамигача сагах мастерала вола кандидат хилар, чехка хlама меттехье даккхара Нохч-Гlалгlайчен рекорд оттайир. Хlаьта спорта мастер хилар дагалоадлар. Бакъда из кхоачамдара дукха къехьега дезар. Баракаев Самаудина дуккха а чlоагlа тренировкаш ю, ечка хlама дlихтосей. хlама меттахьа даккхара, тоlадара техника толю.

1968 шу кхьацар. Юхера низ тlабахийтар. Хьалтар яхьашка республике хьалхара моттиг йоакха хе. Самаудин къаьстта лоархlа ца веш вар хьалхера упражнени еш. Цхьабакъда воахах оттадаь кхиа доаал ... яьккхар. Тlаккха сатийра ...ун, шийх бола тешам белар. Судьяс тlеххьара упражнени дlачзийча велакъежар Самаудин, дагалаьттар кхоачанийхе — спорта мастер ... вох. Цул тlехьагlа штангиста керданчар Нохч-Гlалгlайчен рекордаш классически троеборья еррига гача упражненешкен юкъарча суммен. Ераш я уж: хlама тоlаяр 123 килограмм, чехка хlама дlихьоссар — 115 килограмм, чехка хlама меттахьа даккхар 152 килограмм, сумма — 390 килограмм.

Из къахьегара тlара ... , Укха ца тоаш вола, доккхал ца ...еза атлет Нохч-Гlалгlайчен спортивни моттигашка вайза lаш. Цхьа лаьца ца lеш цо дакъа дийцал Российски Федерацей Совден хьалхара моттиг йоакхача, цига толамаш а даьхад. Масала, 1965 шера ДСО «Спартак» Российски Совета сборни командана юкъе долаш СССР-е хьалхара моттиг яккхара хагирхой ловзача Самаудина хьалхара моттиг яьккхар.

Цхьабакъда Самаудин къаьстта дика вовз шийн юрта. Укхаза къонача мастера lомабу хийнарш а бераш а, «Урожай» яхача спортивни общества Гудермесски районе тренер хиларах тарра Самаудина хьалхаде делаю 1968 шера цо ше оlашагlтехача 26 сол юкъе воача езача атлетика секцена. Цу секце хlанааш а кийявия цаl хьалхара разрядник, кхоь шоллагlа разрядник, итт кхоалагlа разрядник. Ше Брагунски юкъерча школа физвоспитане хьехархо хиларах тарра Самаудин гlерт берий уналцlено долаш кхеде, церна физкультурен спорти езалийта. Духхьал укх шера пхи дешархоех 53 сого кхоачашйир ВГТО комплекса норматиаш, 21 сого — ГТО хьалхара дегlа, 37 сого — къоначар разряд, 12 сого — кхоалагlъар. Школа дешархоша района яхьашка дика толамаш доах.

Наха физкультурен спорта lомара ше массаза шийн знанеш лакхъеш хила везалга хоа Самаудина. Цудаьа из заочно деша ваха Нохч-Гlалгlай паччахьалкхен педагогически институтa спортивни факультете, дика а деш.

Н. БОРИСОВ.

Цифраши фактыши

... вай ... физически культура 35 институт я, ... ташкен юкъерча дешара заведенешкен я физически воспитане 150 совгlа факультет.

* * *

Мехико хиндача 19 Олимпийски ловзарашка дакъа лоцаш советски спортсменаша шоай товзал дикка лакхъеина хилар хьагойтад. Дунен рекордех ахаш цар яьхай. Дунен тlа эгара низ бодашагlа доархl вай кхалнах-гимнасташ, езача атлетика, классически кlалтохаргах латара, кхьача а спорта тайпа мастераш.

* * *

... Нохч-Гlалгlа... я 242 ... совгlа ... юкъе ... 708 коллектив.

Россе хьалхе яккхара 1968 ча шера хиин... тайпара хьокхамаш гойтад республика сборни командаша: волейболах ловзаш — 4 моттиг, бе ловзалеча бургацах—5 моттиг, классически кlалтохаргах латаш—2 моттиг, шийн лоlамерча кlалтохаргах латаш — 4 моттиг. Къилбаседа Кавказа спартакиаде вай спортсменаша 5-гlа моттиг яьккхар.

* * *

1968-ча шера республика спортивни обществашка кийчбир 27 спорта мастер, 54 мастерала кандидат, цхьоалагlа разряд йола 499, шоллагlа разряд йола 1933 спортсмен.

* * *

Республике 10 стадион я, 233 футбольни майда, 67 комплексни гlишло, 338 баскетбольни 836 волейбольни майдаш, 2 теннисни корта, наьк дара 3 бассейн, 26 турбазеи уналцlенон-спортивни лагери, 140 спортивни гимнастически зал.

ТlЕХЬАЮСА ПРЕДПРИЯТЕШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ

БОЛХ КХЕТАМЦА ВlАШТlЕХЬБАККХА

Пхе шера плах хинал хьалха кхоачашъяра, В. И. Ленин ваь бlаь шу дуача декна сийлене накъабахера беррига вай ноако яржача социалистически яхьо керда къахьегама толамаш доахийт советски нахега.

Лакха къахьегама толамаш е доакш чаккбаьккхаб пятилетка дикъагlча шера хьалхара ворхl бутт Нохч - Гlалгlай АССР промышленноста болхлоша. Промышленни продукци арахецарен кувна реализаци яра ворхl бетта план республика промышленносто тlехкхоачашъяьй. Планах лаьрхlачул совгlа реализаци яь продукци 8,4 миллион совгlа сома маьха я, цу даькъе да дукха мехкдаьтта, электроэнерги, мехкдаьтта продукташ, химически растворителаш, полиэтилен, кога гlирс, кхычан продукташ, кхитта кхыйола продукци.

Укх шера ворхl бетта арахийца продукци 10,4 процент дуккагlа я соакха цу юкъа арахийцачул, хlаьта реализаци яь продукци 9,4 процент хуккагlа я. Дуккагlдолча даькъе арахеца продукци дегlа-лай къахьегама овсарле лакхъяра котах. Дlадахача шера хьалхарча ворхl бетта кхиначул 6 процент лакхъеннай къахьегама овсарле укх шера цу юкъа.

Пятилетка дикъагlча шера хьалхарча ялх бетта товарни арамышлении продукци арахецарга дlабоаа мах лоабарах республика промышленносто паччахьалкхена планах лаьрхlачул совгlа бе кийда 230 эзар сом да.

Массаза сакха социалистически яхье хьакха латт мехкдаьттан мехкдаьтта чаккдоахача промышленностен болхлой — «Октябрьнефта», «Горскнефта», «Малгобекнефта» мехкдаьтта промыслови управлене коллектиаш, мехкдаьтта газови управлене, Вознесенски газ чакхйоахача завода, Грозненски химически комбината, Новогрозненски мехкдаьтта чаккдоахача завода, производственно - товарни контора, Асланбек Шерипова цlерагlча нефтемаслозавода, кхьача предприятей коллектиаш.

Ворхl бетта даьхача производственни толамий итогаш кычудlехьагlа гучаданнад «Грознерго» управлене предприятей «ВНИИКАнефтегаз» опытни заводa, Назрановски кирпични ... заводa, Грозненски Шелковской мехлесхозий, «Грозвино» объединене предприятей, макаронни фабрика, Гудермесски горпищекомбината, кхьача предприятей коллективаша даьха къахьегама толамаш лакха хилар.

Республике хьалха латтача промышленни предприятешта шерра социалистически яхь йоаржаьй технически прогресс елга сихдара, къахьегама овсарле даккъара, экономически хьоккамаш тоадара. Цох хьаькинаар дика да.

Цхьабакъда, республика промышленноста болхлоша ворхl бетта баьча балха итогаш кычудlехьагlа къаьста гучаданнад дуккхача предприятеша шоай резервех бизза пайда ца ийбалга, цхьайолча предприятеша кхоачаш ца продукцена реализаци яра план. Ворхl бетта продукцена реализаци яра план кхоачаш ца еи 31 предприяти я республике. Уж кепатох оаха укх кlошка. Цу предприятеша продукцена реализаци яра план кхоачаш ца яра Нохч-Гlалгlайчен промышленносто паччахьалкхена дlа ца луш йиса продукци 6,3 миллион сома маьха я.

Белгалдаккхаза дагдаш республика промышленни предприятей балхашта юкъе дукха хилоаш нийслуш хилар. Керттерча даькъе из дувзадена да материально-технически lалашо яра болх эсала леларца. Эша оттхалаш хьакхьийтача поставщикашара бувзам дика ца хиларца. дlаккхьийтача продукцех ханнахьа расчет ца яре. Цхьабакъда, яьна анализо хьахоах боалама кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша къахьегам чийса оlашгlехьбаьккхача предприятешка къахьегама латта дехкараш толамца кхоачашделга, предприятешка ритмично болх байтнага. Хала хете я миттa болх беш ма ерига а предприятеш.

Царех а Грозненски автогенно-карбидни завод. Массаза бутт ба из тlехьаюсаш хьайоагlа. Уштаду бахьанаш дукха да: электроснабжения реконструкцё яр тlехьадалар, оборудовани къаьна хилар бахьан долаш азоти кислороди арахецача установкай къахьегама овсарле даьккъар, йоза эффективность йоаlа капитальни ремонташ чакхьяхар, кхыдерий. Цхьабакъда, кулгалхой дехкар да хьалхе а нийслуш йола хилоаш йовза, хашахьа уж дlанхара сарцагlбала, дукхьала нийслу заводаш эшас коллектив сарцагlьякха, пуш болх кхетамца оlаштlехьбаккха. Из де оlаштlехьдаьннадаш автогенно - карбидни завода боахама кулгалхой, партийни, профсоюзни организацей.

Ишттa паччахьалкхен план кхоачаш ца еп я укх шера Грозненски ацетонови завода коллектив. Паччахьалкхен план кхоачаш ца яр да йоах цар бромгхане проессани хилар. Из бахьан долаш дукха болх ца беш сома даьттай оборудовани, лохьеннай къахьегама овсарле, кхоачашъьяц даккъара дрожжаш арахецара паччахьалкхен план. Хlаьта хоаш маьаллара брашкаш сиссена хийцай технологически режим телхаврах. Цул бахьан да болх нийсо оlаштlехь ца баккхар. Цу тайпара массаза кхы дукха а доаладе йиш я.

Боккха бехктокхам тlалатт шоашта чуйоагlа предприятешта тlехьайнсарах Министерствай, управленей, объединеней кулгалхошта, цу даькъе а республика кхачан промышленноста Министерство, гlишлон-материалий промышленноста управлении цунна кийтьарех шуохйе промышленноста управлени, кхыдараш. Цар зеххар да предприятей коллективай хьалаш тоа а даь паччахьалкхен планаш тlакйца социалистически декхаране цар кхоачашдергдоаз гlулакх дар.

Пятилетка дикъагlча шера бархlлагlа бутт дlаболабеннаб. Цу чакхдала юхейисар дукха ха ца. Цудухьа партийни, профсоюзни организацеша, предприятей кулгалхоша цхьана кlоарга анализ е эза планови заданеш, социалистически декхараш миштa кхоачашду хьожаш, къахьегам дикагlа оlаштlехьбаккхара хьаьдадола доцгъаш белгалдаза деза, пайда эца беза эрзнгача резервех.

«Пхе шера план — хана хьалхайа» яхача деннах къахьега дези яхье яьнача республика промышленноста предприятей коллективаша, цо кердача къахьегама толамашка кхувларгьа уж.

Продукцена реализаци яра 1969 шера ворхl бетта план кхоачаш ца яь предприятеш

Предприятеш	Директор	Парторганизаце секретарь	План кхоачашъяр %
«Старогрознефть» НПУ	К. И. Иванский	Г. П. Коновалова	99,7
Ацетонови завод	И. М. Зарицкий	Н. В. Зайченко	95
Автогенно-карбидни завод	И. Ф. Гридасов	К. А. Оганесов	89
«Трансмаш» завод	В. М. Медведев	М. М. Магомадов	97
«Пищемаш» завод	М. А. Керимов	А. Ч. Заурбеков	96
«ГАРО» завод	А. С. Цыганков	А. Н. Недорубко	94
Электро-механически завод	М. Г. Иомардзе	К. П. Лебедев	98
Литейно-механически завод	В. Г. Васильев	А. К. Новиков	98
«Металлист» завод	И. Н. Теплинский	И. Г. Мерхиев	96
Назрановски «Электроинструмент» завод	А. А. Мальсагов	Н. К. Пашенных	98
Грозненски ЖБК завод	В. М. Палочкин	В. П. Живеев	91
«Грозпромстрой» треста Шалински ЖБИ завод	А. Н. Елизаров	А. М. Дукаев	89
«Терека» МДФ керттера предприяти	А. М. Арсенов	Н. И. Федюшкин	91
Ермоловски ДОК	С. Л. Фридман	Н. У. Мусхаджиев	80
Гlишлон-материалий № 2 йола комбинат	Г. В. Грищенко	Н. В. Кулаков	96
Старопромысловски кирпични ю завод	М. М. Колобов	Т. М. Сорочкина	93
Назрановски трикотажни фабрика	А. Б. Шадиев	—	46
Сунженски лесхоз	Н. И. Цискалов	А. Г. Цукинов	91
Наурски лесхоз	П. А. Таисиев	Н. А. Базак	93
Шалински лесхоз	Т. Бибулатов	Х. Джемалханов	83
Веденски лесхоз	С. С. Усаев	И. А. Дикаев	64
Ермоловски леспромхоз	А. Я. Марзиев	Д. С. Дашаев	88
Грозненски консерви завод	М. П. Ксеплановский	А. Н. Стаико	88
Ассиновски консерви завод	А. Ф. Руденко	Т. Ф. Дудникова	93
Самашкински консерви завод	А. Б. Бокриев	Н. А. Астредлинова	86
Сунженски консерви завод	О. О. Исламов	Е. Ф. Олейникова	75
Грозненски гормолкомбинат	директора метта Н. Ф. Мишенков	А. М. Порошин	94
«Ачалуки» яха минеральни хин ду завод	С. Д. Цечоев	С. А. Акиев	70
Масокомбинат	В. Г. Рогов	А. С. Макарьев	99
Сунженски маслозавод	Г. В. Лошаков	А. У. Алиев	89
Наурски маслосырзавод	А. И. Федоров	—	93

Чхьаьгlар ду электронни машина

Дунен тlа эгара хьалха чхьаьгlар доаккхача практике юкъейоалаяй сол юкъе а ца ... чхьаьгlар дара еррига технологически процессаш чакхйоахаргйола «Марс» яха электронно - вычислительни машина. РСФСР Министрий Советерча «Ростлеспром» яхача комеди доаларен чхьаьгlар даккхарен керттерча управлени специалисташа радиоэлектронна ... хьа а я. Старотитаровски винзаводе (Краснодарски край) болх бе йолалийтай дистанционно ... чхьаьгlар доалаш установка. Цу установка сахьата 250—300 декалитр чхьаьгlар доахах. Технически кибернетикагара новкъостал дийхача Ростовсерча lалам-хоахама группа специалисташа гlо дир цу тайпара доаккхаш дола чхьаьгlар дlало йоалча хана хийагlа даккхара пройлесе къоастара.

Электронно - вычислительни машина хьеж дола чхьаьгlар даккхара хилавза оргйоацача технологически процессашка. Кlора кхоъ - йиъ минут массаза йоал цо лаьхча машина тlа а сурдолца хоаш бу технологически процессе миштa лаьтт.

Юрий ЗЕНЮК,

АПН корреспондент.

Доазол дехьара

Социализма кердача коталонашка

КПЧ ЦК ПРЕЗИДИУМА КХАЙКАРАЛ

ПРАГА. (ТАСС). «Руде право» яхача а кхьча а газеташа арадаьккхаl Словакски къаман восстани хинна 25 шу Чехословаки мукъаьккха 25 шу дузаш хилара хьекъехьа КПЧ ЦК Президиума даь кхайкарал. Вай корташ lоьудохийт фашизмана духхьала, кортамукъала «общественни прогресса бахьан лоаттабаьча тlем тlа вай халкъий бlйнача дуккхача наха хьалхашка, йоах кхайкарала тlа. Цхьабакъда вай воаш котдоалатургlацар. Боарам боаллаш дукха зе а тулаш Советски Союзо кхоачашдир ... [illegible] социалистически паччахьалкхен сийдаьл-долча ... Цу хьахьекхар ше тlема а морально-политически я хьайгlахьа тоалашагlа хилар, дуьсса империализма эгара агрессиланегlен эгара гlалгагlен йола отряд йоха а йир. Цхьаьа доаттабеча къовсаме хьайхиначa Советски халкъана чlоагlий социалистически дола гlулакхех хьахилар вай халкъаш социализма кердача коталонашкe доладаш бена новкъа дегlаахара керттерa гаранти.

Кхайкарала тlа белгалдоаккх цу хана ше кхо ца деш хьийтача къиз тlахьенкъулоl чехословакиeн халкъа дожадал деш хилар, дlахо йоах: Чехословаке халкъаша шоаш мукъаlатарна социализми котъяккхараш тlехь доттабаь къовсам хаддиза шийна бувзабена йолча Чехословаке Коммунистически парте кхеташ вай мехка халкъий араз доаь кхоане бахьан ше бехктокхаме хилар. Цу кхетамца хьалхе лелайир цо дlададача шера январь бетта кхоачамбоацараш дlадаха, дийна гlалаташ тоаде, вай общество дlахо дегlаахара навкъаш наха ше йолаеннача хана. Бакъда вай парте деш хиначa цу гlулакхех пайда ийцар аьттехьарча оппортунисташа, тайп-тайпарча политически авантюристаша, социализма дунен халкъашта юкъерча а чурчу а ... оагlам. Вай нийсадар законах хила боагlаш вай мехкарча дуккхача наха меттех, вай эгара гаргагlа болча союзникашта а кхерам тlатессаш, ... [illegible] ... ... кlалхара доалара реальни мехкъ хьахьекхар Центральни Комитета Апрелски Пленума ...

КПЧ ЦК Президиумо къахьегамхой тlахьех Чехословакски Социалистически Республика долча берашта беарга чиз дlабадара, анархи чура довашн бахьан долаш паччахьалкхе мелъе ца магайтара. Оах тlахьех словацки халкъа восстани хинна 25 шу дузача Советски Эскаро вай даьхе мукъаьаккхача хана деш тхьан ...ц цу хилар дlадолалуча укх денош, йоах документа тlа. Тхо теш сай дола исторически тlемаш, цхьана lодахийта цlий, дукха байна нах лагабохаро вай халкъий унахцlенаэ низий дог социалистически даьхе тоаяр духьа инициативни, творчески тlагlертта къахьега дог ураоттадергдарах.

США-ара забастовкаш

НЬЮ-ЙОРК. 7 август. (ТАСС). США тайп-тайпарча районашкара деча хоамаща къахойт американски къахьегамхоаша монополешта духхьал, шоай вахара бокъонаш хьашташ бахьан деш дола классови тlемаш лаьрlдуш ца хилар. Укх шера хьалхарча ялх бетта забастовочни болама юкъе наьхвар пхьа миллион бlаь эзари боахлои гlулакхеба сийг.

Ши кlара даьннаd мехка хьайтта штате 77 города гlулакх деш йоача «Пьедмонт эйрлайнс» яхача авиакомпание чуча линешка реактивни лайнераш ца гlотте. Пилоташи авиамеханикашеи забастовка хьайкаьй самолетий экипажий состав кlезигъе компание лаьча решенена духхьал.

Массехх забастовка хьайр Питсбурга яхерча йоккхача промышленни районе. Забастовка еш болча металлургашеи машиналашеи дlахех къахегама хьалаш тоадарa нийсо йоацаш балхара дlабаьха новкъостий балха юхаоттабари. Ишттa забастовка еш ба Нью-Йорка текстильщикаш, Канавси Колорадон яхача штатешкара «Йоч эйркрафт корпорейшн» яхача авиакомпание заводий металлисташ, Сент-Луиса, Шарлотта (Къилбаседа Каролина), Чаттануге (Теннесси) пунктех дlайоахараш, американски къахьегамхой кхыйола отрядаш.

ЖУРНАЛА ТlА ЯЗДЕЧОХ

НЬЮ-ЙОРК. 5 август. (ТАСС). Къулбехьи Вьетнама патриоташа американски агрессена еш йола духхьале лакхлуш хилара теша́ дy ... [illegible] ... рипорт» яхача журнала тlа йоалаьча даннеша.

Журнала ... ... Вьетнама американски оккупационни эскара доккхий зенаш хуллаш хиларца дувзаденна. Духхьала ухьан дийнахьа американцашта юкъера лаьрхlача ойна тlеравоал 40 сог, 143 сога чlоагlа човнаш хуа. Хlара кlиоагlа 300 гаргга США эскара гlулакхера сол вуа.

Журнала хоац бу Вьетнаме тlом латтача цхьанaца нийна, хоахена ... доаллаш вайна, ... хьа 274750 американец ца, йоахь.

«Сейфгард» тlа ца эцар

НЬЮ-ЙОРК. 5 август. (ТАСС). США тlемадахкхаршa ... кlезигъара тlехьа, эгара хьалха «Сейфгард» яха ракеташта духхьалара бола ча маьхха система тlа ца эцаоа тlехьа дийцар сенатор — демократа (Миссуре штатагара) Стюарт Саймингтона, ше телевидене гlоала хьажаьа деш.

Инфляци чlоагlа лакхлуш хилар, дошо зеэс дикка лохъялар, США городий кхерам тlатоссаш йола кризис а йийца, сенатора белгалдаьккхар ... экономика тоалара кхl ... хара дезаш бахьан ца боарам бойтан ... хlежа расходаш лохъяр, бийна.

Саймингтона лорайир США политически деятелий, Советски Союза ... ... лара ... переговорш телхадерах.

Писатель А. Ведзижев вахь 50 шу дизарга

ВАХАР КIОАРГГА ДОВЗАШ

ГIАЛГIАЙЧЕ граждански тIом хоахкабенна латтача хана, 1919-ча шера ПхьилекъонгIай-Юрта ваьв Ведзижев Обкара Ахьмад. Шиñ юртара дха класс яьккха ваьлча БуротIа хиннача ГIалгIай педагогически техникуме деша вода из. ГIалгIай интеллигенци, къаьстта литератораш хьа хилара, доккха новкъостал дахь яр из техникум. Цигара ваьлна 1934-ча шера Шолжа-ГIалий тIерча рабфаке (из хинаñ хIанз мехкдаьтта институт йолча) деша сит.

1937-ча шера Ведзижев Ахьмада эггара хьалхара произведени кепатехар «Ленинхо» яхача газета тIа. На яр «IуЙре» яха стихотворени— йоазонхочун кхоллама наькъа IуЙрен сабелтало яр из. 1938-ча шера рабфакера юкъара дешар чаккдоаккхашехьа а педиститутe деша вода. Цига деша вIаштIехьа а па доалаш 1938-ча шера Ахьмад цхьан юкъа болх беш ва Нохч-ГIалгIай книжни издательстве. Шиñ стихотворенеш кепаетт по «Сердало», «Ленинан некъ», «Ленинхо» яхача газеташка. Издательстве литсотрудник волаш Ахьмада шаьрду шиñ гIалгIай меттала дола йоазув.

Вахарца йоккха опыт Iоаль вар Ахьмад 1956-ча шера Алма-Ате арадувла доладеннача «Къахьегама байракх» яхача газета литсотрудник волаш болх бе из вилаленнача хана. Прозаически а поэтически а йоазош деш вар из. Эггара хьалхара цун дувцар «Муте новрпан» яхаш дар. кепатехар по газете (1956 шу). шолагIа кепатехар «ДоттагIал» яхар. 1957-ча шера «Сердало» газете цхьан юкъа болх баьча гIолла Москве Лакхарча литературни курсашка деша вода.

Лакхарча литературни курсашка ше дешача хана Ведзижев Ахьмид вахa хиннавар В. И. Ленин ваьхача квартире. Шийна дег тIара везаш вола баьччe хьоц йоазонхочо (очерк «Ленин ваьхача квартире»). Вайна гу Ильича цIагIа чура хIамаш, гIалгIаша Ленинах хам беш аьнна. Тешал дара духьа йоазонхочо яхувлаш да Ленин вовзаш яниначa нахa дьниар. Автора лирически монолог сецие кхелла я баьччах йола очерк.

Лакхара литературни курсаш чайхъахьача 1959 шера Нохч-ГIалгIай книжни издательстве редакторелла болх беш ва йоазонхо. 1962 шерагара а шу хьатIакхачалаца «Лоаман IуЙре» яхача альмана редактор хинна.

Йоазонхочун книжкаш арадуьла дальар «Бирса шераш» яха дувцарий сборник кепатехача 1958 шерагара. Цунна тIехьа арадаьлар шиъ поэтически сборник «ДоттагIчук васкет» (1959 ш.), «Стихаш» (1961 ш.) 1959 шера кепатехар «Сесиа» яха дувцарий сборник. Поэзех къастанза, прозаца къахьега волаваенна ва яр йоазонхочун 1956—1961 шераш. Цул тIехьагIа бокъонца а дIахьа а прозаца къахьегаш ва Ахьмад. Арадуьла сборникаш: «Лар» (1962 ш), «Наисатапус» (1964 ш.) «Наькъаш къаьстача» (повесть, дувцар — 1966 ш). «ВIашагIкхетар» (1967 ш.).

Ахьмада поэзена юкъе я яха заьма книжки йола произведенеш («Кхы гургдан из»...), революци хестаеш яраш. Царех керттера я «Дзьй сий» яха поэма. Цо буьц Долакха-Юрта лаьтта тIом, къамая революционни кхетам, депал.

Граждански, заманца юкъаенна, вай йоазон поэзен дукагIа йолча традицеñ ларагIа кхелла я Ахьмада поэзи. МаIан цунадакккхера, сурт кхоллара, мотт дика хилара доккха новкъостал дир поэзе цун прозаически йоазонашта.

Проваца Ахьмада дукхагIа езаенна йола жанр — дувцар да. ГIалгIай литературе цу жанрица дукхагIа котало яьнна кхм йоазонхо вий-те, аьнна, вет. ХIаьта цун кхоллама тематикута хьежане из IалIьмате йоккха йолга гуш да.

Вай литературе дукха а дика а произведенеш я граждански тIемах лаьца. Уж я Ахьмада прозе юкъе а. Иттех шу да «Сенна» яха дувцар кхелла. Цу юкъа тоьъал говзалца лакхенная йоазонхо, хIаьта тахан а цун дикагIа ларкIа йола произведенешта лалла латташ я из. Вай мехка лаьттача сийлен граждански тIом тIа баьчаш хиина нах буьнеш массеха дувцари очеркаш аьлий Ахьмада. Царех я «Бирса шераш», «Комиссара валар», «Сергойнаре безам» яхараш.

ГIалгIашта юкъе коллективизаци дIаяхьара гIулакх шиñ тайпара хиннед. Коллективизаци юкъа Ахьмада хьалхара произведени «МоастагIчун лар» яхеш и.

Вай юрташкара вахар овлаегара хувцалуш, шин наькъах къастиш хиина из хь юоц «Наькъаш къаьст» яхача дувцар тIа а. Йоазонхочо ша проблемаш оттаеш кхьанен кхочен дола ши вахар шоaIза латташ па! мара дийна дусаргдоашан бола тIом ницта бу.

Йоазонхочун кхоллама юкъе я «Ордем» яха кIезаг-дукха автобиографически йола произведени. Боккха пачь бе Советски Iальдало хьабевар. Цун историца хиннад чоалкане а хала я шераш, бакъда Ахьмада хьахьоккхача бесса, дилда лакха латташ хиниаñ наьса йола Ленина къаман а партийн а политика. Из говзамеча суртанца хьахьоцаш мегад йоазонхочо шиñ Сийнамь-боккхача Даьхен тIемах долча «Ордем» яхача дувцарца. ТIом бер, аьнна... фухха дар, аьна ахм а чIоагIагIа хоттаьу хьаший доттагIал, хIаьта калкъа валар толкаде гIерташ барий дар хал. Наьсача партийни политика кхелла я юнацаш йола произведени Йоазонхочун кхоллама юкъе верда оатIув хиина дIаэттад «Кхуврчара цIи» яха дувцар. Тоьъал ха ьынаñ Даьхен тIом дIабаьнне, бакъда на турпала ха йицлаш. Литературо на хьоахаарца а боккха пайда хул: къоначарна гу деналца дийта боккхагIбараш, вай моххь чIоагIа хилар... Дувцаро керттера хестадер да: маьшар, таханара къахьегама вахар.

Йоккха моттиг дIалоаш Ведзижев Ахьмада кхоллама юкъе дIалаьхача замах юкедицата вочa гIулакхашта дукхьала яхьаьна произведенеша.

Ширача Iеьдалаша кхаьсега вахар готтадеш хиначох вахьаьв йола критически произведенеш («Вай», «Эше дувцар», «Тамашийна гIа», «БIаргий хих бертIа хилча») шоаñ пафосца дилача дика язьаь я.

Къаьстта чIоагIа сатирачи а белама я да дин духьала вола дувцараш. Уж Iодийшача хеталу: селлара Iотташ, беглоаккхаш хIанзалие язьаппеа дийца дий-те, аьнна.

Дукха да йоазонхочо критика еш. Цунна дегаза ба доккхача къамаьлаца шоаñ юхь дочкъае гIерта бюрократаш («Аьшка бIоагIа») наха гийцача балхах диза доле оалхазаш лелдеш бараш («МелIаь») тарсалон тIагIоала харпача ружкъа тIехьакле гIертараш («ШIе чIугал йола бортIа»), урлош довхаш бараш («Тамашийна гIа», «Шече тIоарсш фуражка»), хьыбереш. Уж берригаш а бокъонца бег бака, вай царех дезаде хоьш ва йоазонхо. Хов цунна вочоа духьал дикадар хьакха. Къаьста гуш да из «Пайха хургбола къаной» яхача дувцар тIа.

Вай литература хIанз а къона да. Литературни мотт кхоллаш а шаьрбеш а къахьег хIара гIалгIай йоазонхочо. Вай мотт шаьрбара дика къахьегаш ва Ахьмад а.

Ахьмада проза кертара - дегга дегIаудаш хьайоагIа. Укх тIехьарча шерарех къаьстта йоккхий коталонаш яьхай из. Темал деш я «ГIапур—турпалхочун цIерахо», «ВIашагIкхетар» яхаш йола ши повесть.

Хоаш на дий берех язде а, къаьстта бераша лиархIа язде а хала а доадIане а долга. 1967 шера Ахьмада язди дувцараш «Анелара со доттагIал», «Мала хургва сох». Царех гуш да йоазонхочо берий дувцараш язьарца керда ниъ лехалга. Цу наькъах ваха повесть а язйир Ахьмада. «ГIапур — турпалхочун цIерахо» яха повесть гIалгIай берий литература йоккха котало я.

Укх тIехкъьерча хоалра Ахьмада шолагIа йола котало я «ВIашагIкхетар» яха повесть.

Ахьмада йоазонашка хьежача, цун стила дукха безгамонаш хоалу вайна. Гуш ба дилла вочунна лоаттабеш бола къонеем. Дикадар хьалхоастаде хоаш а йоазонхо волга. Тематически IалIьмате баьрца бе цун кхоллам, хIаьта ялейла оагIонга дилача боккха барт-цхьоагIо йолаш бе. Дувцачунга хьежжа е цIенхаро, е сатирачо хьамаьл де хов, эппача метте хьаьнала а Iинерза а душ. Шиñ дагардар тайп-тайпарча турпалашка дувцийта гIерташ йоазонхо вале а, вайна бахьа а гу йоазонхочун доккха дог, цун цIена уйлаш. Боккха кхетам дуп, сег дикачуьна кхеваш йола Ахьмада произведенеш дукхача къамий меттала яьдаñ. Халкъа къамаьла традицешца айкха бувзам болаш, цунна цхьана прозо таханарча вента Iоаьча дикагIа йолча традицеех пайда эцаш ва йоазонхо. Цун кхоаллане шиñ тайпара а боккха а муз баьккхаб вай литературе. Укх шера 50 шу дузаш волча Ведзижев Ахьмада йоккха литературни тIехьале йолаш я. Говзаа лаьхьения волча йоазонхочо кхи а дукхен, дикеи произведенеш язьергья.

И. ДАХКИЛЬГОВ,
филологически Iилмаш кандидат.

ВЕДЗИЖЕВ Ахьмад

БЕКХАМ

Дувцар

ЕР ЦИГА хьоачаргда моттацар цирна. Деррига е дике дIалерваргда моттар. Цхьаькха бохам боацаш. Е Iаьдах а, е вах е юкъе ца гIорташ. Бакъда, царна ца моттар хилар. ВIалла хургдац моттар. ХIанз диьлагIа ди да ялатах мотт ца тоха, хих къург ца бу. БIаргаш чухкийттад, можамаш лаьнай. ВоккхагIчун кодж кIай я, зIамагIча шиннене хIанз а кIай чо баьннабац. Шоешта дага а доацаш тIаьттача халонo барт эгIабаьб цар, юкъера тешам бобаьб.

— Кхы сатоха денал [redacted] — йоах воккхагIчо. — ФуннагIа дахь о цаI ца дойн варгаш. Моцалла гIоарал дайнад.

Хьуна сийнача петарийла багIа уж. Дийнахьа малх бIаргабайташ цоьа листача петараша, бийсанна бутт байташ.

— Хьо ва дерригнена бахке вар, — йоах зIамагIча шиннех цхьанне, — хьо вар ве везаш вар.

Аькхан дараш санна цIейдения шиñ бIоргаш воккхагIчунгахьа дIалоах шоаллагIчо а.

— Iаьбарий хьо хIанз, — йоах по воккхагIчунга, — визарий хьо?

ВоккхагIа вар йист хилаш. Хоь итнна доагIача а, ца доагIача а шиñ багара даьнначa дешо цар эгIазал совйоаххаргйоага. Ше а кийча вар из зIамагIа вола шиъ вавза, вохаве, хIалакве. Бакъда миз бац, кIалдисад цун къадемза дегI.

ДиьлагIа ди да уж петараштa юкъе лечкъа. Петараштa юкъера древаьнча тIаьрвакъе санна гу царна шоаñ юрт. Веррига а ткъаьх микота билла ниъ мара бац. Шолж мара дац царна юртан юкъе. Бакъда, юрта бахе бахьан уж. Нахьаñ массаза шоашта баьхлча юртахоех, бахьан доалехоех, бахьан Iаьдалах.

— ХIана вийтар Iа маьрша сар? — дергаш хьежаю зIамагIча шиннех цхьанна. — Дийнахьа а буьса а «жужж, жужж», яхаш моза санна Iехаш лергера дIа ца воалаш.

Йист хилаш воккхагIа вар. ЖIалеша юкъе дерзадьча дьххо санна хIалда хьалехх по шиñ бIаргаш. Кхеравалар хаьт цун бIаргашка. Тешац из шийна чалув вагIача вешиñ къонгех, тешац из ше кIал вагIача петарех, ше тIавагIача лаьттах...

Бакъда, тамашага сатуьс по. Ше тешаш веце а, хила ца тарлур хиларга дог доах.

— Пхьа бар ва шуга лехийтар, — йоах цо шиñ вешиñ къонгаша шийна бе хьахетам болаш санна. — Шоаñ дахь-дахь пхьа бар.

— Дахь - дахь пхьа, — шин биñ дахь - вешийна шериñ кIал кхуль, вешиñ къонгех цхьанне. — Фу бахьан долаш вийра вай туваль доане сар?... Кукалиñ хане, пачхахьа хана вийначa дахь-дахь цхьене фу бахьан долаш вийра вай из пуьш сайран концерт. Цар хIаема аккхарна тоам бен, цар налем чIоагIагIа мел хез совбуяд аккхар дегашка этте кхерам.

— Сар вийнараш!.. Сар вийнараш! — яхаш санна хеталу царна пхьан бартах декача оалхазарий илленца.

Сайран боадах шико торкачна тахь ткъоврoв «шаох» хезача, шоашта тIехьа даьнна оарц ва моттaлу, юртара жIале Iехаз хезача еррига юрт шоаш лехаш тIехьаьнна я моттaлу... Сатем бац царна лаьтта, сага ваххара эшш бола сатем бац.

— Сар вийнараш!.. Сар вийнараш! — на хаддаш уж дешаш латт кар дергашка

— Лийчкъа даргдаш, — йоах вешиñ къонгех цхьанне, — юрта тIадаха деза, Iаьдала карадаха деза.

— Ца доаке жIалеш санна цхьаза моцала, хьогала леогда, — раьза хул шоллагIа вола вешиñ воI.— Цхьайнеша а дейнадиñ хоергдаш, цхьаннe а дIадоххаргдаш.

Цхьан юкъа цхьаннха Iевад йоаллиш дIатув уж. Эттача боадах вIашиñ гаь. Михо оаганьча тахьа «шаох» хезача, е кхы гIар хезача кхеравлийа оагалу.

— Сар вийнар со вац, — йоах дахь - вошас, — соня цхьаннха а бехк хургбац. Шо дар сар вийнараш.

— У-у-уа! — вакхарий санна чаьI вешиñ къонгаш. Дахь - вошa лаца гIерт уж, тоха гIерт. Бакъда, моцалла гIоарал хийна легIамаш царга лалуьгIаш дац, вахьженаш дьоае мегац.

Наб юаах карга. Бакъда, гIанахьа санна вийначув кана духьал — йоах канас.

— ДIаала! — цIогIа хьеах дахьвошас. — ДIахеца къамаргаш... ДIаа-ла-а!

— Вешиñ къонгаш дегIа низ болашагIа ба. Цар къонал хIана а духьал латт моцала. ДегIа гIоарал дайна дале а, уж хIала а кхетош чура баьнабац. Дахь - вешийга уж цIогIа хоа царна. бакъда, сомах цунна гуш дола гуржаI кхетадаш.

— Бар укхо вайна е ташабохх, — велх вешиñ къонгех воккхагIа вар. — Маьоша сар вийтар вайга... Юртах, валах даьхар... ХIанз фу дергда... хIанз фу дергда...

— Юртах, валах Iаьлавх вай хIанз. — йоах шоллагIчо. — Хила цхьаккха къахетам бац вайна. Маьоша сар вийначов къахетам бовгбац алламаца. Вий кхайкартъя цар вайна, цIахт йогда... Воаш укх дувеa тIа а далале вийнах яхачe дахь - дахь цхьена вуйт аьнна гувзь, бехк боацa сар вийтар вайга укхо... вий кхарго. — дахь - вешиñ къамаргаш лаца тIахкоад из, — бакъда, кулгаша лелаьIаш, легIаша миз бац.

— Со вацар сар вийнар, — цIогIа ух дахь - вешийга. Цхьа велх ла, тIамкха велалу. — Сар са вахарах веннавац... Аз ве аьлча оаш хIана вуьша... Ахка хоовсалургдарий шо из аьлча? — юха а згIалахь сар санна велалу ва.

— Хьо вар, хьо вар! — цIогIа детт вешиñ къонгаша. — Дахача дитанар Iа тхо, дахкача дитанар... Пхьа... пхьа яхаш.

«Жува», «Жува», «Жува» — дерге нохкарий моза литтан санна хеталу парза.

— Со вацар... Со вацар, со вапана маьре яра а хIинне сар?... Уа-уа! — байнаш згацу во дахь вешиñ вешиñ кIал.

Сайриñ боад йоаш латт хьух петарашка. Шишаь, хиоаза совйоаккх по аккхаргара сегото. Моцала Iех массеñ чураш. Бакъда, моцала пиле дарба дац. Ераш футтар беш сийна сийрдакъаьга гаьнка сагала хьакхет седкъа. Цунна тIехьа згIа, магIа гуча доал кхы а седкъий. Бакъде, цар аккхоуна сатем бахьан, дерге гIоазал яьхаш. Аккхарна хьежаш сигларa уж седкъий.

Петарашта юкъе вгIера, магIера хьахосаш да оалхазарий илеcй йоагIа дахь - вешийна. Цунна велеш санна хеталу цунна шоаш вийна цаI мара воцна цун воI. КIай меочий духь вийначов.

— ХIана вийра оаш цаI мара воцна со воI? — йоах канас. — Аламаш вешиñ цо? — Навес шиñ кашматаш бе доххаш санна хеталу цунна. ТIехь - тIехьа шиñ къамаргаш по чIоагIагIа тeIаеш санна хет. Садикъал дахь - вешиñ, бакъда, шиñ къамаргаш тоIеш долча наьна дIаьхача цIеалгашта карара вала магац цунна.

— Фашисташ мар вийначул тIелх укханна мааш, е цаI мара воцна воI кхевш ма ьхарий со, мар, — велх дахь-воша.

IуЙриниа малх хьалкхийтача петараштa юкъера арвоал дахь-воша. Цунна тIехьа гучаьбоал вешиñ къонгаш а. БIаргашка латтача маьлха зIаьарий сердало бIогора кхуьа уж. Адамий сибеташ дац царна тIера дараш. Денъий дараш санна да бесаш.

— Со вацар... со вацар сар вийнар, — кишара йоагIаш санна хоа дахь - вешиñ оаз. Бакъда, цун оаз хоаш гонахьа цхьаннхе а дийна хIама дац.

— Маьрша сар вийнараш... Сар вийнараш, — гIанадьа санна на оаз яц цар дергашкара дIайоалаш.

Газета бохалаш уж. Массеха тIа а баьнне Iохов сахьаIа. ВIаши баьая гоаме ба уж шоайла. Вакъа, хIаьта а вIаши къоастадац. Ца доагIаш дахча зуламо моастагIаш оттадаьк царна юкъе, бакъда, тIаьттача кхерамо хIаьта а вIашка уьз. Нигтта хул оакхарий а — цаI шоллагIчо хуаргйолаш вIаши па лезаш дале а кхерем хьача вIаши гаоах. Ераш а да хIанз вешиñ сибатера оакхарий. Шоаш лахьа зуламо кхоачабьйб уж цу денга.

Маьлха сердало хьест деррига дуне, гонахь шо-шоаñ гIулакха денна да дийна мел дола хIама. Бакъда, укх кхаьнне дегашка шоаñ цIекош бекхама кIалхара кхарал совгIа дагахьа хIама дац.

Шолжа агагIа кIал воалача гIайдача новкъа чу воалу кхо зуламхо. Бакъда, мухале ла миз бац кхаьнне а. Цига Iолаш уж, юха урачетт.

Лоэера уж гу бежа Iуш. Ше лекха зурма сопаю по.

— Уж фу яш ба? — ше-шийта хетт Iупо. — ХIанз лес уж io?

— Со вийнар... сар вийнар со вацар, — бежа Iуна хьалхашка гора воза хьалха тIаккхьча дахь - воша. — Уж бар... уж бар, — бежа бу по шиñ вешиñ къонгаш.

Цецвоал бежа-Iу. Массеха дахь хьалха уккаьне а еррагача юрта а гуш даьхача адамех оакхарий хиннад.

— Ма паргIаза да доккха дуне, — йоах бежа Iупо. Бакъда, уж дешаш по шийна хьалхашка балазйи зуламхошта аьрхIа ихаа. Шийна хетар, хьаьнкача наха хетар да [illegible]

— Дусаргдаñ зулам бекхам боацаш? — хетт цо юха а ше-шийга. ТIаккха ше шийна жоп лу:

— Дусаргдац! Вай вахаро хутаргдац из бекхам боацаш, тIьналча адамаша хутаргдац... Ераш а боалабаьб вахаро шоашта бовгIача бекхама тIехья. Оакхарий санна хьуна оттарашта юкъе лечкъаш лийначабале я.

Юха а зурма лакха воалу бежа - Iу. Гонахьа гаьнна хоа цун самукъане, хоза йиш. ПаргIатача дуненах да цун илли, хьаьналча адамех да, наха юкъерча вошалах за...

ТЮМЕНЬСКИ ОБЛАСТЬ. Тайгана штурм еш, области КъилбаседехьарчагIа гIишлошъеча ударни болх беш дIабоалабир шоай къахьегам Украина нуйий 11 эзар студенто.

Юсург—Тюменски Еррегеозни ударни комсомольски гIишло — 700-километр бIаьха бола Тюмень — Сургут яха машиний наькъ бена. Геттара духха мехкдаьтта доалача райоаншка кхоачаргба из наькъ. Укхаза болх беш вар Харьковера 1000 студент.

СУРТА ТIА: тахан Тюмень — Сургут яха машинний наькъ булача. Наькъ булаши болх беша ба.

И. Сапожкова сурт.

ТАСС фотохроника.

ДАРБАН ХИЙ

«Сунжанефть» НПУ скважинашта капитальни ремонт еча цеха болхлоша хьавар кхо ца дешкъахьог пятилетка дихьаргIча шера. Скважинашта капитальни ремонт ярал совгIа цар хкоечаиду мала хий доалача артизиански скважинашта ремонт яра балхаш а. Укх деношка цар ремонт яй № 14 йолча Серноводскерча артизиански скважина. Дукхача дана болх ца беш лаьтта из скважина болх бе йолалайтара хьалхарча кьахьийга В. П. Суходолов керте латтача бригада. Цох боккха пайда баьнаб. Серноводски яхача курортерча наха мала хий Iаланаьдьх по.

Скважинаша капитальни ремонт яра балхаш цхьанна хьоцаш болаш чакадаьхар бригада членаша. ХIара дийнахьа буса скважино лу мела хий 170 кубически метр яр, хIаьта кислотни обработка яьяр тIехьагIа дийнахьи буса по лу хий 300 кубически метр да. Из хий чIоагIа пайдане. Тахан хьахьехкад лабораторе яьча анализашта. Цунна духха пайдане микроэлементаш ва бром, йод, бор, кхыераш. Из хий дарба доалаш хилар гучадаьнная.

Укх шера даьхача къахьегама толамий итогаш еча хана хьалхаре моттиг хьожийир В. П. Суходолов керте латтача бригадина. Къаьстта дика къахьегаш ба бурулеттараш В. Крийсов. В. Капетков.

Скважинашта капитальни ремонт еча цеха коллективана хIанз тIадожалаьв да хий Серноводски яхача курорте дIадалийта трубопровод йилар. Из боах а толамца кхоачашбе лараI цеха болхлоша.

В. ВОЛОДИН,
«Сунжанефть» НПУ скважинашта капитальни ремонт еча цеха воккхагIвола геолог.

№ 15 йоза «Агитатора блокнот»

Кепатеха арадаьннад КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропаганда агитаци отдела № 15 йола арлIанара «Агитатора блокнота».

«В. И. Ленина 100 шу дизарга» яхача рубрика кIал кепатехай исторически Iилмай кандидата С. Джутурьевца «Ленински къамий политика байракха кIал» яха статья.

«Империализмана духьала — цхьа барт бола фронт» яхача темах лаьца «Грознефтеразведка» треста Октябрьски кIоарга бурулеттача контора № 217 йолча буровой начальника политинформатора В. М. Коробова ича беседа изложени еняñ блокнота тIа. Из хетаьь я коммунистически болхлойн партей дунеа халкъашта юкъерча совещание итогашта.

«Коммунистически болхлойн партей дунеа халкъашта юкъеза совещани — коммунистий бартцхьоагIо чIоагIъяра, империализмана духьалара къовсам шербара—лоархIамера фактор» йолча темах теоретически конференцешта чакхъяхара хьоккхама плам еняñ блокнота тIа.

«ЛоархIамеpa даташ» яхача рубрика кIал я Къилбаседа-Кавкаски машиннаьъа Грознески отделене керттерча инженера А. Похнищева «Болат» магистралей къахьегамхой цIей» яха статья.

Цул совгIа блокнота тIа я республика къахьегамхоша даьхача толамех лаьца цифраш фактапи, идеологически фронтера хоамаш.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалеш Грозней, Йоачан а йоацаш, хургцалуш мерхаш хургья, малхбузехьара дахьгIа, гIаьххьача боаранга а кхеачаш, мух хьекхаргба, республике гIахаа 21—26 градусы, Грозне 24—26 градусе йовхьа хургья.

Махачкале а цунна гаьга гIоахарча фоаза йистерча моттигаш ка а ишттаалийнахьа хIаран лийнахьа. Йоачан а йоацаш, хургцалуш мерхаш хургья, къилбаседа - малхбузехьара гIаьххьача боаране мух хьекхаргба.

Метеостанци.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

9 август

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 11 сахьат даьлча «Сар йоалаярех яхаре» торжестве Дя. 19 сахьати 30 минути яьлча Ерригеоюзни физкультурника Денна хетабь катирхой сакъердам. Зелени театре тематически кинофильмаш хьокхаргда. 18 сахьати 30 минути яьлча ленински дешараш. «Маоизма теорив политикеи марксизма-ленинизма духьала».

С. М. Кирова цIерагIара культуран салоIен парк. Ерригасоюзни физкультурника а гIишлошъерий а денонта хетабь сакъердам хургба 9-ча а 10-ча а августа. ХIаьта 9 августа укх тайпара мероприятеш хургья: 18 сахьат даьлча Зелени театре гIишлошъерий организацей художественни самодеятельноста коллективай концерташ 10 сахьат даьлча «Спартак» ДСО- а гIишлошъерий организацейи производственни коллективай спортивни яхьаш. 18 сахьат даьлча кинолекторий — граждански оборона тоьъяра хIаьб. «Граждански оборона хьакхьахьара [illegible] нана дешараш [illegible] курнал. 20 сахьат даьлча граждански оборонa [illegible] 10 сахьат даьлча [illegible] концерт, яхьаш.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 12 даьлча ерсий филологически школа хьакхеллача И. М. Сеченовах йола беседа. 17 сахьати 30 минути яьлча «Ленина дагадаьхкараш» яха кинолекторий.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа 18 сахьати 30 минути яьлча физически культуран упахцIена бытe» яха лекци. «Спартакиада — юбилейни шу» яха кинофильм хьокхаргда.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 20 сахьат даьлча ахкаварча кинолекторе «Вояза, беза хьий мохк» яха кинофестиваль. 20 сахьат даьлча катирхой салоIа сайре.

В. И. Ленина цIерагIара майда. 19 сахьат даьлча гарнизона духовой оркестра концерт. 21 даьлча хроникально - документальни фильм.

10 август

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 10 сахьат даьлча сакъердамерча вIашагIкхетарий берий клуба заняти — «Цу денoй сийле йовргьяш». Кинозале «Церна В. И. Ленин бIаргавайнаp» яха беседа. 19 сахьат даьлча гIишлошъерий Денна хетаьь салоIа сайре. Зелени театре кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIара культуран салоIен парк. 19 сахьат даьлча Зелени театре Грознески района художественни самодеятельноста концерт хургда. 18 сахьат даьлча музыкальни эстрада— гарнизона духовой оркестра концерт. 10 сахьат даьлча спортивни площадкашка спортивни яхьаш. 18 сахьат даьлча кинолекторий — «Печчахьадкдеш бокъон» яха юридически клуб. Хеттарех жоаш сайре. 20 сахьат даьлча «Тха денош кхаьнаш — хьона, коммунизм» яха кинофестиваль.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 11 сахьат даьлча берий художественни самодеятельноста «Пионерий кхко» яха концерт. 19 сахьат даьлча «В. И. Ленина цIерагIара улица» яхача темах сайре.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 10 даьлча «Вераштa спортах лаьца» яха киноутренник. 18 сахьати 30 минути яьлча документальни кинофильмаш хьокхаргда. 20 сахьат даьлча катирхой салоIа сайре.

В. И. Ленина цIерагIара майда. 19 сахьат даьлча гарнизона духовой оркестра концерт. 21 сахьат даьлча документальни кинофильмаш хьокхаргда.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

9 август
РАДИО

6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьттанаьдарао (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — [illegible]. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала) 8.50—Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — «Дика сесаг» яха Байсултанова дувцар (нохчий меттала). 15.30 — «Къона тIехье» (эрсий меттала). 15.45— Тахан физкультурника ди да (гIалгIай меттала). 16.00 —«Кавказа IуЙре» яха радиожурнал (эрсий меттала). 17.00 — «Спортивни орбита тIа» (эрсий меттала). 17.30 — «Къонал» (эрсий меттала). 18.00 Москва. 18.30 — Физкультурникашта дола концерт. 19.00 — Москва.

9 август
ТЕЛЕВИДЕНИ

15.00 — Передачай программа. 15.05 — Хьалхеш латтача кердача гIишлой долмеш детIаух. 15.25 — Берашта. «Золушка» яха художественни фильм. 16.06 — Сиха а, дика а, дерегIа а гIишлошхьоль. 17.15 — ГIишлошъерий яьалех дола концерт. 18.00 — СССР профсоюзни 9-гIа йола Ерригесоюзни ахкарча спартакиада торжественни хьехлер. 18.30 — СССР-е хьалкара моттиг яккха футболах лоахар «Спартак» (Москва) — «Нефтчи» (Баку). Перерыьах дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.15 — Спортивни коллективай выступленеш. 21.00 — «Ленинизм вой заман байракх я. Социализмо хьалхь цхьана къахьегар». 21.30 — «Удар». Еше удар» яха художественни фильм. 23.00 — «Столица тьынний». СССР халкъа артиста Бейбутова концерт.

10 август
РАДИО

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — Передачай программаш ашараш. 7.40 — Москва. 8.15 «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — «Шоана дукхаезача ашарий» концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.30 — «Тийрка талгIеш» яха литературни передача (нохчий меттала). 15.40 — Нохч-ГIалгIай ашараш. 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (эрсий меттала). 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (гIалгIай меттала). 17.45 — «Рыцарь революции» яха Ведзижева очерк (эрсий меттала). 18.00 — «Къонал» (гIалгIай меттала). 18.30 — «Шоана гIишлошъераш» яха концерт. 19.00 — Москва.

10 август
ТЕЛЕВИДЕНИ

14.55 — Передачай программа. 15.00 — «Къона ленинец» (нохчий меттала доаккх). 15.30 — Тахан гIишлошъечун ди да. 16.00 — Искусствах мастераша гIишлошъерашта ду концерт. 16.30 — Берашта. «Звучи тамтам» яха художественни фильм. 17.45 — «Вояза. Балуев» яха художественни фильм. 19.25 — Музыкальни пауза. 19.30 — Футболах йола СССР чемпионат. «Торпедо» (Москва) — «Динамо» (Киев). Перерыьах — «Шоана, бераш». 21.15 — «ВорхI ди». Дунен халкъашта юкъера программа. 22.00 — Передачай программа. 22.05 — Советски литературах искусствах мастераш. «Галина Уланова» яха фильм.

ХОАМ

1967 шера 27 июне арадаьннача РСФСР МКХ приказага, хIаьта цитта СССР Министрий Советерча бустамий стандартийн измерительни приборийн Комитето чIоагIъьича правилашка хьежжа квартирашка оттаьча газови счетчикех йоагаьча газа дуккала боараш оттабеш йола учетни приборaш лерхIа йиш яц, цудухьа уж пайда эцачара дIаяха а еза, цул совгIа уж талча хилар бахьан долаш а. Счетчикаш хувца йоагIаш яц.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето 1967 шера 27 июне № 424 йолча соцамца чIоагIъяьй газови приборaшца газ йоагIара нормаш, 1969 шера 1 октябре денз счетчикаш хьахьокха йоагаль газ ца лерхIа соцадьд, хIаьта газ йоагIарах доагIар укх тайпара доаккхаргда:

1. ЙIоахъеш йолча хIийлен цхьан квадратни метрах бетта доагIар 10,6 кепиг да 5,3 кубометрах хIара кубометра 2 кепиг мах а болаш;

2. газови колонкаш хIара сага тIера бетта доагIар 10 кепиг да 5 кубометрах хIара кубометра мах 2 кепиг а болаш;

3. лаа хIама кийчдара газови плитах пайда эцаш хIара сагагара бетта доагIар 18 кепиг да 9 кубометрах хIара кубометра мах 2 кепиг а болаш.

«ГРОЗГОРГАЗ» ТРЕСТ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (5-гIа этаж) Телефонаш: редактора—3-44-66; редактора зам.—3-38-11; бокъонцалла секретара—3-34-30; партийни вахарах, культурах, промышленностах отделий—3-42-30; юрта боахамах письмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (5-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-66; зам. редактора—3-38-11; ответственного секретаря—3-34-30; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект. 7-84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции. 7-84.
СФ05163. Заказ № 3402.

САКЪЕРДАМЕ ХIАМАШ

ПЛАСТМАССАХ... ДАЬ ГАЗЕТ

Итале арадаьннад из. Шрифт шаьра къоастапуш иллюстрацешца Башкъ-диен хиларца белгиядоал из. Бакъда дец дова къамаьл выстовкина кийчъяьча экспериментальни образецал да. Цхьабакъда, дIахо йодача хана из даим арадувла долалургдац вай дец.

КЕПА ТОХА ШИЙ ТАЙПАРА МАШИНКА

Из Англе яьй. Цу тIа кепа тоха белгаш а ца тохаш... бIаргашца. Кхашшане болх бу бIаргасьнашта тIешоагIъяь. Йоалача сердалон лемпинго тешна зIакарашца. Шоарттига керте дIалоха лестабе мара безац.

КЕРДА ДАХЧА

ЧIоагIаш хозан паратнаш угаш, дIатIаьвеначо наха долаш санна да, цхьабакъда, къаьхьэстех даьхад хьа. Дукхьан коеча вещества — мономераш — чуйоалийтай царна, цул тIехьагIа радиационни установке чу облучени яй. Из бахьан долаш хьезенелй керда материал. Йоагаш а йоккалуш а йоацa. Из шоаш хьесаш цIе а, пластмассо дар дац я.

ПРОФЕССОРА ДОНАЛЬДА ДАЬ ЛОАРХIАМАШ

Калифорнийски университетерча профессора Дональда хьаржIад хIара дешна континенташта юкъерча трассашка гIолла юкъера хьаьрIена йиъ рейс еш йолча 400 реактивни самолета лаьттах тIехкен тIара температура 0,2 градус лаьгъьаш хилар.

ХИМИИ КУХНЕ

Хими массено а Iохае еш, химиктoa цIен новкъост а. Цунах дог тохаргда новкъостпеш цIенъяра химически метод кийчъяра хьакхьелье хоам. Беш дола «Химия и Индустрия» яха журнал дийцарцо. ЦIенача йайна растворо тIайоанийт йоартоллаца, цул тIехьагIа йоагIа а йийза, массех минута йоартоллаш цIенъича барабана чу оттаю уж. Химически наькъаца хьенагагIе а обработка йола йоартолаш къаьстта ятIагIа чIорнийоаш.